

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၁

လူကို ချုပ်ကိုင်ခြယ်လှယ်နေတဲ့
ကံ ကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်း ဆိုသည့်မှာ

ဓမ္မဝိဟာရီ
အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
(ငါးဘွဲ့ရဓမ္မာစရိယ၊ ဝိသိဋ္ဌပါကဋ)

ခရစ်နှစ် ၂၀၁၉ ခု၊ ဇွန်လ ၁၉ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။
သက္ကရာဇ် ၁၃၈၁ ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၂ ရက်။

“ ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း ”

- ထုတ်ဝေသည့်ရက်စွဲ** - ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် (ပထမအကြိမ်)
- ထုတ်ဝေသူ** - ဦးမနားလိန်း (ဟောရှုဏ္ဏစာပေ)
မှတ်ပုံတင်အမှတ်(၀၁၃၆၀-မြဲ)
အမှတ်(၂၄၈)၊ နီလာလမ်း၊ ၂/၁ တိုးချဲ့ရပ်ကွက်၊
ထောက်ကြန့်။
ဖုန်း - ၀၉ ၄၅၀၃၇၄၅၅၆၊ ၀၉ ၇၈၆၂၄၅၁၃၇
- မျက်နှာဖုံးနှင့်
အတွင်းပုံနှိပ်သူ** - ဦးခင်မောင်မြင့် (မြင့်ပုံနှိပ်တိုက်)
မှတ်ပုံတင်အမှတ်(၀၀၃၅၅-မြဲ)
အမှတ်(၄၁၆)၊ အောက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်း၊ အလုံ
ဖုန်း - ၀၁ ၂၁၀၃၀၂၊ ၀၉၂၆၁၈၅၂၁၂၈
- ကျွန်ပျူတာစာစီ** - Mro Ebenezer Computer
Ph - +95 777333917, 09773820253
- မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း** - တိမ်လွှာ၊ မန္တလေး
- အုပ်ရေ** - ၁၀၀၀ အုပ်
- တန်ဖိုး** - ၁၅၀၀/- ကျပ်
- ဖြန့်ချိရေး** - အရိယဓမ္မ ပြန့်ပွားရေးသမဂ္ဂ
(အထက်မြန်မာပြည်)

ထုတ်ဝေသည့်စာအုပ် ကတ်တလောက်အညွှန်း
ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ
ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ထောက်ကြန့်၊ ဟောရှုဏ္ဏစာပေ၊ ၂၀၁၉
စာမျက်နှာ - ၈၈၊ စာအုပ်ဆိုက် ၅.၅” X ၈.၃”
(၄) ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၃

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-	စီစဉ်တင်ပြသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်အမှာစာ	၇
	အခန်း(၁)	
-	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနက်အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်	၁၀
-	အရကောက်အနက်	၁၁
-	ဒုက္ခပိုင်းခြားသိမှု	၁၁
-	ဒုက္ခသံသရာလည်ခြင်း	၁၂
-	သံသရာရဲ့အနက်နှစ်ခု(သံသရာမှာလူလည်ပုံ)	၁၃
-	လူမှာသံသရာလည်ပုံ	၁၄
	အခန်း(၂)	
-	ကိလေသာ၊ ကံ။ ဝိပါက် ဝဋ်သုံးပါး	၁၆
-	ဒုက္ခသံသရာနှစ်ပတ် အင်္ဂါ-၁၂ရပ်	၁၇
-	အင်္ဂါ-၁၂ရပ်	၁၈
	အခန်း(၃)	
-	အင်္ဂါ-၁၂ရပ် အဓိပ္ပာယ်	၂၀
-	ဒုက္ခ အနက်အသိခက်	၂၀
-	ခံစားမှု သုခဖြစ်နေခြင်း	၂၁
-	သင်္ခါရ အနက်အရကောက်	၂၂
-	အမှု(ကမ္မ)ကံ	၂၃
-	ကမ္မဝါဒ	၂၄
-	သင်္ခါရ-၃မျိုး	၂၄
-	ကာမလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု	၂၅
-	ဗဟိုပြုစဉ်းစားခြင်း	၂၅
-	ရူပလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု	၂၆

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

- အရူပလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု	၂၇
- ဝိညာဉ်အနက်အရကောက်	၂၇
- ပဋိသန္ဓေ၊ ဩဝဏ်၊ စုတိ	၂၈
- မသိစိတ်ဆိုတာ	၂၉
- အသိခက်ခဲတဲ့ ဝိညာဉ်	၃၀
- မသိ၍နှစ်နာ	၃၀
- ကိုယ့်အဖြစ်နဲ့အပြုရဲ့အမေး	၃၀
- အဖြေအမျိုးမျိုး	၃၁
- ယုံကြည်မှုအမျိုးမျိုး	၃၁
- မယုံနိုင်စရာကံ	၃၂
- ကံ အကျိုးပေး ဝိညာဉ်	၃၂
- ရိုးရာစကားထောက်ကူစရာဖြစ်	၃၃
- နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု	၃၄
- နှုတ်ယူဆင်ခြင် ပေါင်းစပ်ဆင်ခြင်	၃၅
- ကိုယ့်အဖြစ်တာဝန်ထမ်းတဲ့ဦးနှောက်	၃၆
- ဦးနှောက်ဆောင်ရွက်မှု	၃၆
- စိတ်အဖြစ်အပျက်တွေသိနိုင်ခြင်း	၃၇
- ကံသင်္ခါရရဲ့အကျိုးဝိပါက် ဝိညာဉ်	၃၈
- ဆန့်ကျင်စွန့်ပစ်ချေဖျက်ခြင်း	၃၈
- ပျက်သောစိတ်နှင့် ဦးနှောက်မှတ်သားမှု	၄၀
- တန်ဖိုးမသိ အရွယ်တုံ့ပြန်ချက်	၄၀
- တန်ဖိုးသိပြီး အရွယ်တုံ့ပြန်ချက်	၄၀
- နာမ်ရုပ်	၄၁
- သဠာယတန	၄၂
- ဖဿ	၄၃

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၅

- ဝေဒနာ	၄၃
- အခန်း(၄)	
- ပထမ သံသရာလည်ပတ်ပုံ	၄၆
- လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုဝဋ်များ	၄၇
- ဒုက္ခရဲ့ဝယ	၄၈
- တစ်ခုတိုင်းရဲ့ဖြစ်ပျက်ကောက်မှား	၄၈
- ကံလည်ပတ်မှုရဲ့ ဖြစ်ပျက်မှန်	၄၉
- အခန်း(၅)	
- ဝဋ်ဆက်လည်ပုံ	၅၂
- တဏှာ	၅၂
- ဥပါဒါန်	၅၄
- ဘဝ	၅၅
- ဘဝကြီး(၉)ပါး	၅၅
- ကာမဘဝ	၅၆
- ရူပါ အရူပဘဝ	၅၇
- လူတုံ့ပြန်လှုပ်ရှားချက်လွန်ကျူးမှု	၅၈
- ဇာတိဇရာမရဏ	၅၈
- သံသရာနှစ်ပတ်	၅၉
- ဒုက္ခ အရိယသစ္စာ	၆၀
- အခန်း(၆)	
- ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒဟာ ကမ္မဝါဒ ဖြစ်	၆၄
- ကံရဲ့အကျိုးမှားမှန်	၆၄
- ကံအကျိုးပေး အရကောက်	၆၆
- ကံရဲ့ အဆက်ဆက်အကျိုး	၆၆
- အရကောက် မှားမှန်	၆၇
- နိဂုံးပိုင်း	၆၉

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

- အခန်း(၇)
- ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော်၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း ၇၂

“ဘုရားကြီးတဲလူဂုဏ်ရည်သိက္ခာ (၁၀) ပါး”

- ၁။ သက်ရှိသတ္တဝါ၊ မသတ်ပါ။ ကြင်နာဗေးမ ကူညီမည်။
- ၂။ သူတစ်ပါးဥစ္စာ၊ မရိုးပါ။ ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်ပေးပါမည်။
- ၃။ အာရုံငါးပါး၊ မလိုက်စား၊ ရှောင်ရှားမျှတ အသုံးချမည်။
- ၄။ လိမ်ညာစကား၊ မပြောကြား၊ သစ္စာစကား ဆိုပါမည်။
- ၅။ ရန်တိုက်စကား၊ မပြောကြား၊ ချစ်ခင်စကား ဆိုပါမည်။
- ၆။ ကြမ်းတမ်းစကား၊ မပြောကြား၊ နူးညံ့စကား ဆိုပါမည်။
- ၇။ တင်းဖျင်းစကား ၊ မပြောကြား၊ အကျိုးရှိစကား ဆိုပါမည်။
- ၈။ ပိုလွန်ကဲစွာ၊ မလိုပါ။ မျှမျှတတ လိုချင်မည်။
- ၉။ ပျက်စီးလိုတာ၊ မရှိပါ။ ဝမ်းမြောက်ဆင်ခြင် တုယူမည်။
- ၁၀။ ကြောင်းကျိုးလွဲစွာ၊ မမြင်ပါ။ ကျိုးကြောင်းမှန်ယှဉ် သိမြင်မည်။

စီစဉ်တင်ပြသူ၏ရည်ရွယ်ချက်အမှာစာ

ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝါဒ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော်ဦးဉာဏရဲ့ အရိယသစ္စာ (လူ့အမှန်)တရားဟောပြော သင်ကြားချက်ဖြစ်တဲ့ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ကံသဘော)တရား”ကို နောင်လာ နောက်သား လူသားမျိုးဆက်သစ်တွေ လေ့လာဖတ်ရှု သိရှိနိုင်ကြဖို့ရန်အတွက် ၎င်းဆရာတော်၏တပည့် ဓမ္မဝိဟာရီ ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ (ငါးဘွဲ့.ရဓမ္မာစရိယ၊ ဝိသိဋ္ဌပါကဋ)က “လူကို ချုပ်ကိုင် ခြယ်လှယ်နေတဲ့ ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်း ဆိုသည်မှာ ” အမည်ဖြင့် တင်ပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဓိကရည်ရွယ်ချက်ကတော့ လူကို ချုပ်ကိုင် ခြယ်လှယ်ပြီး မှောက်မှောက် မှားမှား ဖောက်ပြန်စွာ လုပ်နေတဲ့ လူကို ဒုက္ခအမျိုးမျိုးပေးနေတဲ့ “ကံကြမ္မာဆိုး”အစစ်ကို ကိုယ်တိုင် ပိုင်းခြားသိမြင်ကြပြီး “ကံကြမ္မာဆိုး”တွေ ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်ကြကာ ငြိမ်းချမ်းသာယာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော လူ့ဘောင်သစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တည်ဆောက်နိုင်ကြဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

(စီစဉ်တင်ပြသူ)

ဓမ္မဝိဟာရီ

ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

(ငါးဘွဲ့.ရဓမ္မာစရိယ၊ဝိသိဋ္ဌပါကဋ)

နွေစံရာ အရိယဓမ္မသမဂ္ဂ ဥယျာဉ်

စိုးမိုးအိုင်ရွာအနီး၊ ပြင်ဦးလွင်

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး

၂၀၁၉၊ ခုနှစ် ဇွန်လ (၁၉)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

Gmail- nwesanyar@gmail.com

ph- 09-402649715 . 09-402049715

09-798228446 . 09-969832546

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

“လွတ်မြောက်ငြိမ်းချမ်းရေးလင်္ကာ”

- ၁။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ကံဝါဒ၊ ဗုဒ္ဓတောညွှန်သည်။
- ၂။ ဗုဒ္ဓမိန့်ကြား၊ ကံဆိုးများ၊ ကာယ ဝစီ မနောမည်။
- ၃။ ကံအကြောင်းမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကျိုးမှာ ဝိပါက်မည်။
- ၄။ ကိလေကံ၊ဝိ၊ လည်ပတ်မိ၊ ထင်ရှိရုပ်ပုံတည်။
- ၅။ သတ္တထင်လာ၊ လက္ခဏာ၊ ပျက်စီးဆိုးဝါးသည်။
- ၆။ အနှစ်မပါ၊ ချည်းနှီးသာ၊ အရိယသစ္စာဒုက္ခမည်။
- ၇။ အရိယဒုက္ခ၊ သိမြင်မှ၊ မုချလွတ်မြောက်မည်။
- ၈။ လွတ်မြောက်လိုလျှင်၊ ကံကိုမြင်၊ အစဉ်ပွားရမည်။
- ၉။ ကံသင်္ခါရ၊ သိမြင်မှ၊ လွတ်မြောက်ငြိမ်းချမ်းမည်။
- ၁၀။ ကံဆိုသည်မှာ၊ ယုံကြည်ရာ၊ ဘယ်မှာတုတ်လိမ့်မည်။
- ၁၁။ ကံဆိုသည်မှာ၊ လွန်ကျူးတာ၊ ပိုင်းခြားသိရမည်။
- ၁၂။ ကောင်းဆိုးနှစ်တန်၊ ဆိုတဲ့ကံ၊ ပြုရန်လက်တွန့်မည်။
- ၁၃။ အရိယာဆိုတာ၊ ကံငြိမ်းတာ၊ စိတ်မှာသန့်ရှင်းကြည်။

အခန်း (၁)

နိဒါန်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနက်

အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်

နိဒါန်း အခန်း (၁)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနက်အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်

- ♣ (၁) ဓမ္မတွေကို လေ့လာတဲ့အခါ ဘုရားဟောထားတဲ့ ဓမ္မ အကွက် ငါးထောင်ကျော်လောက်ထဲက အကွက်လေးကွက်ကို လေ့လာကြမယ် လို့ပြောခဲ့တယ်။ပထမ တစ်ကွက်အဖြစ် ဓမ္မစကြာဒေသနာကို လေ့လာ ခဲ့ပြီးပြီ။ အခုဒုတိယအကွက်အဖြစ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာကို လေ့လာကြ မယ်။
- ♣ (၂) ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သံယုတ္တနိကာယ် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုဂ်မှာ တွေ့နိုင်တယ်။ ဘုရားရဲ့ သိမြင် ဆင်ခြင်မှုမှာ အရေးတယူပါဝင်ခဲ့တဲ့ သဘောတရားပဲ။ ပြီးတော့ ဓမ္မစကြာဒေသနာမှာ တွေ့ခဲ့ရတဲ့ အရိယသစ္စာတွေရဲ့ အနက်တွေ ပေါ်လွင်ဖို့နဲ့လည်း အလွန်ဆက်စပ်နေတယ်။
- ♣ (၃) ဒီတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို လေ့လာလို့ သိရှိရချက်တွေဟာ ဘုရားက အရေးတယူ ကောက်ပြလိုတဲ့ အရိယသစ္စာရဲ့ အနက်ကောက် အချက်တွေ ကို အထောက်အကူပြုမှာတွေ ဖြစ်ကြတယ်။
- ♣ (၄) အရိယသစ္စာရဲ့ အနက်တွေကို အခုကောက်ပြီးခဲ့တာ ပူပူနွေးနွေးပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ သုံးထားတဲ့စကားနဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေဟာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လေ့လာမှ အရင်းကျကျ သိရမှာတွေ ဖြစ်နေကြတယ်။ ဒါကြောင့် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် လေ့လာချက်ကို ဒုတိယနေရာမှာထားပြီး လေ့လာကြရတာဖြစ် တယ်။

အရကောက်အနက်

- ♣ (၅) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားဆိုတာ ဒုက္ခအစစ် သဘာဝတစ်ခုခုဖြစ်တိုင်း အကြောင်း သဘောတွေ ရှိတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း ပြဆိုတဲ့တရားဖြစ်တယ်။ အကျိုးတွေဟာ အကြောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်တာပဲ။
- ♣ (၆) “ပဋိစ္စ”ဆိုတဲ့စကားဟာ စွဲမှီချက်လို့ရတယ်။ “သမုပ္ပါဒ်”ဆိုတာ ဖြစ်ပွားချက်ပဲ။ ဖြစ်ပွားချက်ဟာ စွဲမှီချက်ကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပဲ။ ဒါ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်”ဆိုတဲ့ နာမည်စကားရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပဲ။
- ♣ (၇) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ပြောတာက လူမှာ “ဘဝ (ဖြစ်ရပ်)”တွေအဆက် မပြတ် ဖြစ်ပွားပြေးလွှားနေပုံဖြစ်တဲ့ သံသရာလည်ပုံပဲ။ ဒါကြောင့် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ဟာ လူ့အမှုတွေရဲ့ ဖြစ်ပျက်တည်ရှိပုံကို မျဉ်းကြောင်း အနိမ့်အမြင့် ပြနေတဲ့ပုံ (ဂရပ်ဖ်)ပဲလို့ ပြောရမယ်။

ဒုက္ခ ပိုင်းခြားသိမှု

- ♣ (၈) ဒီထက်ပိုသိသပြောရင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟာ လူတွေမှာ ကျရောက်နေတဲ့ ဒုက္ခတရားတွေရဲ့ အသေးစိတ် ဖြစ်ပွား တည်ရှိနေပုံကို ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း တည်ရှိ ဖြစ်ပွားတယ်လို့ ပြဆိုတဲ့ပုံ (ဂရပ်ဖ်)ပဲဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉) ဒုက္ခကို သိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လို သိတာလဲမေးရင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ပြသလို့ သိတာလို့ပြောမှ အမှန်ပြောတာ ဖြစ်တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟာ လူရဲ့ဒုက္ခကိုပဲ ပြဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ တခြား ဘာကိုမှ ပြဆိုမှာ မဟုတ်ဘူး။ လူရဲ့တခြားအကြောင်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ဘာမှ မပြဆိုဘူးလို့ဆိုလိုတယ်။

ဒုက္ခ သံသရာလည်ခြင်း

- ♣ (၁၀) ဒီတော့ လူမှာဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခကို ပိုင်းပိုင်းခြား သိမြင်ချင်တယ်ဆိုရင် လေ့လာရမယ့် ဒေသနာဟာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီဒေသနာဟာ လူမှာဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ဖြစ်နေကြတယ်။ ကျင်လည် ပြေးလွှားနေကြတယ်။ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားနေကြတယ်ဆိုတာကို ပြောပြပေး မှာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၁) ဒါကြောင့် ဒီဒေသနာရဲ့ ပြဆိုချက်တွေဟာ သံသရာ လည်ပတ်ပုံတွေ ဖြစ်တယ်လို့ သိနေကြတယ်။ ဒီဒေသနာရဲ့ ပြဆိုချက်ဟာ အပြည့်အစုံ ပြောမယ်ဆိုရင် သံသရာ လည်တယ်လို့ ပြောလို့မရဘူး၊ ဒုက္ခ(ဘဝ) သံသရာ လည်တယ်လို့ ပြောရမယ်။
- ♣ (၁၂) ကတ္တားမဲ့ကြိယာ သံသရာ လည်တယ်ဆိုတဲ့စကားဟာ သဒ္ဓါလို ဆိုတော့ ကြိယာစကားမျှပဲ ဖြစ်တယ်။ ကတ္တားမပါဘူး၊ ကတ္တားမပါတဲ့ ကြိယာစကားဟာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်လို့ မရဘူး။ မရဘဲ ကောက်ရင်လည်း လွဲကောက်မိတာပဲ။
- ♣ (၁၃) ရှေးအခါက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတွေ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားနေတာကို သံသရာလည်တယ်လို့ ကတ္တားမပါဘဲ ကြိယာချည်း သက်သက် ပြောကြ တယ်။ အဲဒီစကားကို အနက်ထင်တော့ လွဲကြတယ်။ အမှန်နဲ့ အဝေးကြီး ဖြစ်အောင်ပဲ။
- ♣ (၁၄) ဗုဒ္ဓဘာသာတွေဟာ သံသရာဆိုတာကို နေ့စဉ်သုံး စကားလုံးလို ကြားဖူးနေကြတယ်။ သံသရာ လည်တယ်လို့ပဲ ကြားဖူးနေကြတာပဲ။ ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာ လည်တယ်လို့ အပြည့်အစုံ မသိကြဘူး။
- ♣ (၁၅) ဒီတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ပြောချင်တဲ့ သံသရာရဲ့ ပုံစံဟာ ပြောင်းလွဲ ခံသွားရတယ်။ ပြောင်းလွဲခံရပုံက လူထဲမှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ လည်ပတ်ဖြစ် ပွားနေတယ်ဆိုတာ မဟုတ်တော့ဘဲ လူတွေ သံသရာထဲမှာ

လည်တယ်ဆိုတဲ့အနက် ဖြစ်သွားတော့တာပဲ။ ဒါကို ကွဲပြားအောင် နည်း
နည်း မေးစမ်းကြည့်ရမယ်။

သံသရာရဲ့ အနက်နှစ်ခု (သံသရာမှာ လူလည်ပုံ)

- ♣ (၁၆) လူမှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာ လည်တာလား၊
သံသရာမှာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ လည်တာလား။
အဲဒီမေးခွန်း နှစ်ခုကို အဖြေခိုင်းကြည့်ရမယ်။ ဒုက္ခ(ဘဝ) သံသရာကို
သံသရာလို့သာ သိသူတွေဟာ “သံသရာမှာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ
လည်တာပဲပေါ့”လို့ မလွဲမသွေ ဖြေကြမှာပဲ။
- ♣ (၁၇) သူတို့အသိမှာ သံသရာဟာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေရဲ့ လည်ရာ
နေရာဌာန ဖြစ်နေတယ်။ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေက အဲဒီသံသရာဆိုတဲ့
နေရာဌာနမှာ လည်နေတဲ့အရာ ဌာနီပဲပေါ့။ ဒီလိုပဲ သိနေကြတယ်။
- ♣ (၁၈) သူတို့က သံသရာဆိုတာ ရွံ့မြေလိုဖြစ်တယ်။ ရွံ့မြေမှာ အရပ်တွေ
အမျိုးမျိုးလုပ်လို့ရတယ်။ ရွံ့မြေဟာ အရပ်အမျိုးမျိုးရဲ့ ကျင်လည်ရာဖြစ်
တယ်။ အရပ်အမျိုးမျိုးကတော့ အဲဒီရွံ့မြေမှာ ကျင်လည်တဲ့ ကျင်လည်သူ
တွေပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၉) ဒီလိုပဲ သံသရာဆိုတာ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တွေလို့ သိကြတယ်။
အရပ်တွေလည်ရာဟာ ရွံ့မြေတွေ ဆိုတာမျိုးပေါ့။ လူ(သတ္တဝါအကောင်)
တွေ အဖြစ်အမျိုးမျိုး တပြောင်းပြန်ပြန် ဖြစ်ပြီး ကျင်လည်ဖြစ်ပွားရာဟာ
ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်လို့ဆိုတဲ့ သံသရာပဲပေါ့လို့ ပြောမှာဖြစ်တယ်။
ဒါဟာ သံသရာထဲမှာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ လည်နေပုံတွေပဲ။
- ♣ (၂၀) သံသရာထဲမှာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ လည်တာဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ
အယူအဆ မဟုတ်ဘူး၊ ဟိန္ဒူ ဗြဟ္မဏဘာသာတွေရဲ့ အယူအဆသာ
ဖြစ်တယ်။

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

သူတို့ကတော့ သူတို့ကို ဗြဟ္မာက ဖန်ဆင်းပေးလိုက်တယ်။
အဖန်ဆင်းခံသူက ကြိုက်ရာကို လှုပ်ရှားပြုမူတယ်။

- ♣ (၂၁) အဲဒါတွေ မကောင်းရင် အဲဒါတွေက သူသေပြီးနောင်မှာ မကောင်းရာ ဖြစ်အောင် ပို့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ ဒီသူဟာ ပြုတဲ့ကံအလျောက် နောင်တစ်ဘဝ ဖြစ်လို့ အဲဒီဘဝပေါ်မှာ ကံတွေ ထပ်ပြု၊ ဒီလိုတွေ ချာချာလည့် လည်နေ တယ်လို့ ယူဆတာဟာ ဟိန္ဒူ ဗြဟ္မဏဘာသာတွေရဲ့ ဝါဒဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၂) သူတို့က သံသရာထဲမှာ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ လည်နေကြ တယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။

လူမှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ သံသရာလည်ပုံ

- ♣ (၂၃) ဗုဒ္ဓဘာသာက ပြောတဲ့သံသရာဟာ အဲဒီလို မဟုတ်ဘူး။ လူထဲမှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ လည်ပတ်နေတာကို ပြောတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ သံသရာထဲမှာ လူလည်တာ မဟုတ်ဘူး၊ လူထဲမှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ သံသရာလည်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါမှ မဟုတ်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ သံသရာဟာ လူသံသရာ မဟုတ်ဘူး။ ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာပဲ ဖြစ်တယ်။ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေ လည်ပတ်ပုံ မဟုတ်ဘူး၊ ဒုက္ခ (ဘဝ)တွေ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားပုံ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၄) ဒါကြောင့် သံသရာကို ပြောချင်လျှင် သံသရာလို့ ကတ္တားမပါဘဲ မပြောထိုက်ဘူး၊ ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာလို့ အပြည့်အစုံပြောရမယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံသရာဟာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားပုံကို ပြောချက်ဖြစ်တယ်။ ဟိန္ဒူဗြဟ္မဏတို့ သံသရာကတော့ လူ(သတ္တဝါအကောင်)တွေရဲ့ သံသရာပဲ။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံသရာပြောရင် ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာလို့ အပြည့်အစုံ ပြောရမယ်။

အခန်း (၂)

ကိလေသာ၊ ကံ၊ ဝိပါက်
ဝဋ်သုံးပါး

အခန်း (၂)

ကိလေသာ၊ ကံ၊ ဝိပါက်

ဝဋ်သုံးပါး

- ♣ (၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟာ ဒုက္ခ(ဘဝ)တွေ သံသရာလည်ပုံ ပြဆိုချက်ပြတရားဖြစ်တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ ဒုက္ခ(ဘဝ)သံသရာကို ဝဋ်လို့ခေါ်တဲ့လည်တဲ့အရာသုံးခုနဲ့ ပြတယ်။
- ♣ (၂) “ဝဋ်” ဆိုတဲ့စကားဟာ “လည်တယ်”လို့ပဲ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။
“ဝဋ်”သုံးပါးက-
၁။ ကိလေသဝဋ်၊
၂။ ကမ္မဝဋ်၊
၃။ ဝိပါကဝဋ်လို့ ဖြစ်တယ်။
ဒီဝဋ်တွေဟာ တစ်ခုက တစ်ခုကို ပြောင်းလဲဖြစ်ပွားသွားကြလို့ လည်တယ်ပြောရတာပဲ။
- ♣ (၃) ကိလေသာဝဋ် ဖြစ်ရင် ကိလေသာဝဋ်ဟာ ကိလေသာဝဋ်မှာတင် ရပ်မသွားဘူး။ ကမ္မဝဋ်ကို ဖြစ်စေတယ်။ ကမ္မဝဋ်ကလည်း ဒီလိုပဲ၊ သူ့မှာပဲ ရပ်မသွားဘူး။ ဝိပါကဝဋ်ကို ဖြစ်စေတယ်။ ဝိပါကလည်း ဒီလိုပဲ။ သူ့မှာပဲ ရပ်မသွားဘူး။ ကိလေသာဝဋ်ကို ထပ်ဖြစ်စေပြန်တယ်။
- ♣ (၄) ဒီတော့ ကိလေသာ၊ ကံ၊ ဝိပါက်တို့ကို လည်တဲ့အရာတွေဖြစ်လို့ “ဝဋ်”လို့ခေါ်ရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၅) ကိလေသာကြောင့် ကံဖြစ်၊ ကံကြောင့် ဝိပါက်ဖြစ်၊ ဝိပါက်ကြောင့် ကိလေသာဖြစ်၊ ဒီလို သဘောတရားတွေ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေတာတွေဟာ ဒုက္ခတွေ ဖြစ်နေတာပဲ။

- ♣ (၆) ဒီလိုဖြစ်နေတာက ရပ်နေတာ မဟုတ်ဘဲ ပြေးလွှား လည်ပတ်နေတာဖြစ်လို့ ဒုက္ခ(၁၀)သံသရာ လည်တယ်လို့ ပြောရတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါကိုပဲဝဋ်တစ် ခုဟာ ဝဋ်တစ်ခုကြောင့် ဖြစ်ရတာ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောရတာပဲ။

ဒုက္ခသံသရာ နှစ်ပတ် အင်္ဂါ ၁၂-ရပ်

- ♣ (၇) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားမှာ ဒီဒုက္ခသံသရာကို (၂)ပတ်လည်အောင် လှည့်ပြီး ဟောထားတယ်။ **“ဝဋ်”**ရဲ့ နာမည်တွေကိုလည်း အရင်အပတ်က နာမည်တွေကို နောက်အပတ်မှာ မသုံးတော့ဘဲ နာမည်အသစ်တွေနဲ့ ဟောထားတယ်။
- ♣ (၈) ဒါကြောင့် စုစုပေါင်း အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ဆယ်နှစ်ချက်နဲ့ ဟောထားတယ်။ ပထမဒုက္ခသံသရာရဲ့-
၁။ “ကိလေသဝဋ်”ကို အဝိဇ္ဇာ (မသိခြင်းဆိုတဲ့အရာ) ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ဟောတယ်။
၂။ “ကမ္မဝဋ်”ကို သင်္ခါရ(လွန်ကျူးတုံ့ပြန်ခြင်း)ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ဟောထားတယ်။
၃။ “ဝိပါကဝဋ်”ကို ဝိညာဉ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ အချက်ငါးချက်နဲ့ ဟောပြောတယ်။ **“ဝဋ်”**သုံးပါးအတွက် အင်္ဂါနှစ်ချက်နဲ့ ဟောပြောထားတယ်။
- ♣ (၉) ဒုက္ခသံသရာကို ဒီလိုနဲ့ ဆုံးသွားတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ သိဖို့ ဒုတိယသံသရာအပတ်ကို ဆက်ဟောတာ ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယ ဒုက္ခသံသရာအပတ်မှာ ပထမဒုက္ခသံသရာရဲ့ **“ဝိပါကဝဋ်”**ကို စွဲပြီး ကိလေသဝဋ် စဖြစ်ရတယ်။
- ♣ (၁၀) အဲဒီ**“ကိလေသဝဋ်”**ကို တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အင်္ဂါနှစ်ချက်နဲ့ ဟောတယ်။ **“ကမ္မဝဋ်”**ကို ၁၀ ဆိုတဲ့ အင်္ဂါတစ်ချက်နဲ့ ဟောတယ်။ **“ဝိပါကဝဋ်”**ကို ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ အင်္ဂါနှစ်ချက်နဲ့ ဟောတယ်။

အင်္ဂါ (၁၂) ရပ်

- ♠ (၁၁) မပြတ်လည်တာကို နှစ်ပတ်လည်ပြရင် သိနိုင်တာပဲ။ ဒါကြောင့် နှစ်ပတ်လည်ပြီး ဟောတာ ဖြစ်တယ်။ ဟောချက်မှာပါတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ ပေါင်းတော့ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ရှိတယ်။ ဒါတွေဟာ-
  - ♠ (၁၂) “အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”လို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါကို ဟောတဲ့အခါမှာတော့-
    - ♠ (၁၃) အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်တယ်။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ်ဖြစ်၊ ဝိညာဉ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်၊ နာမ်ရုပ်ကြောင့် သဠာယတနဖြစ်၊ သဠာယတနကြောင့် ဖဿဖြစ်၊ ဖဿကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်၊ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်၊ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်၊ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝဖြစ်၊ ဘဝကြောင့် ဇာတိဖြစ်၊ ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏဖြစ်တယ်လို့ပဲ။
    - ♠ (၁၄) ဒါတွေဖြစ်တာဟာ ဒုက္ခအစုသက်သက် ဖြစ်တာပဲလို့ အထိ ဟောထားပါတယ်။
      - “အဝိဇ္ဇာ”ရယ်။
      - “သင်္ခါရ”ရယ်။
      - “ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ ဝေဒနာ”ရယ်က ဒုက္ခသံသရာ စက်တစ်ပတ် ဖြစ်တယ်။
      - ♠ (၁၅) “တဏှာ၊ ဥပါဒါန်”ရယ်။
        - “ဘဝ”ရယ်။
        - “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”ရယ်က ဝဋ်သုံးပါးရှိတဲ့ ဒုက္ခသံသရာ စက်တစ်ပတ်ပဲ။ ဟောချက် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဒုက္ခသံသရာ နှစ်ပတ် ဖြစ်တယ်။

အခန်း (၃)

အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် အဓိပ္ပာယ်

အခန်း (၃)

အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် အဓိပ္ပာယ်

- ♣ (၁) ဒီအင်္ဂါတစ်ဆယ့်နှစ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်ကြရအောင်-
- ♣ (၂) အဝိဇ္ဇာဆိုတာ “အ” နဲ့ “ဝိဇ္ဇာ” ဆိုတဲ့ စကားနှစ်လုံးပေါင်းပဲ။ “အ” က တားမြစ်တာ၊ “ဝိဇ္ဇာ” က သိတာဆိုတော့ “အဝိဇ္ဇာ” က မသိတာ ဖြစ်တာပဲ။ ဒါကတော့ သဒ္ဓါကထွက်တဲ့အနက်ပဲ။
- ♣ (၃) ဘာသာရပ်အရ အနက်ကတော့ ဘာကို မသိတာလဲဆိုတာ လာရမယ်။ ဒီနေရာမှာ မသိတာတိုင်းကို အဝိဇ္ဇာ မဆိုဘူး၊ ဒုက္ခကို မသိတာကိုသာ မသိတာလို့ ဆိုလိုတယ်။
- ♣ (၄) ဒုက္ခကို မသိဘူးဆိုတာ ဒုက္ခကို ဒုက္ခလို့ မသိတာဘဲ ဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခကို သုခလို့ ပြောင်းပြန်လှန်ပြီး သိနေတာဟာ ဒုက္ခကို ဒုက္ခလို့ မသိတာဘဲ၊ အဲဒါဟာ ဒုက္ခ မသိတာဘဲ ဖြစ်တယ်။

ဒုက္ခအနက် အသိခက်

- ♣ (၅) ဒုက္ခတွေဟာ ဒုက္ခလို့ သိဖို့ခက်နေတတ်တယ်။ ဒုက္ခတွေက သုခမျက်နှာဖုံး ဝတ်ထားတတ်ကြတယ်။ ဒီတော့ သူတို့ကို သုခတွေလို့ အသိမှားကြရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၆) ဒုက္ခက ဘယ်လို သုခမျက်နှာဖုံး ဝတ်သလဲ၊ အစစ်အမှန် ဒုက္ခတွေဟာ ခံစားမှုမှာကျတော့ သုခတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ခံစားမှုဟာ လူမှာပေါ်လွင်တဲ့ ကိုယ်တွေ့အသိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ သုခဖြစ်နေတော့ ဒုက္ခဆိုတာ ဖော်ဖို့မလွယ်ဘဲ အသိမှားလောက်အောင် ဖြစ်သွားရတယ်။

ခံစားမှု သုခဖြစ်နေခြင်း

- ♣ (၇) ဘယ်ဒုက္ခတွေက ခံစားမှုသုခ ဖြစ်နေကြသလဲ၊ ဒါကို ဖော်ကြည့်ရမယ်၊ သူများ မယား မှားမယ်၊ သူများ ပစ္စည်းခိုးမယ်၊ ဒါတွေဟာ တကယ့်ဒုက္ခ တွေ ဖြစ်ကြပေမယ့် ခံစားမှုက သုခလို့ ပြနေတယ်။
- ♣ (၈) သူများ မယားမှားရမယ်ဆိုတော့ ပျော်တာပဲ။ သူများ ဥစ္စာရတော့ ဝမ်းသာတာပဲ။ ဒါတွေဟာ ဝေဒနာသုခချမ်းသာ ဖြစ်ပုံတွေပဲ။ ဒါတွေဟာ အစစ်အမှန်ကတော့ ဒုက္ခ၊ ခံစားမှုက သုခ ဖြစ်နေတယ်။
- ♣ (၉) ဒီတော့ မေးစရာဖြစ်လာတယ်။ ခံစားမှုဟာ အစစ်အမှန် မဟုတ်ဘူး လား၊ အစစ် အမှန်ဆိုတာ ဘယ်လို အရာလဲဆိုရင်-
- ♣ (၁၀) ခံစားမှုက သုခဖြစ်ပေမယ့် သူဟာ သူများမယားမှာ မှားမဝတဲ့ အပြစ်ကြီး သူ့မှာ စွဲကပ်ခံရတယ်။ မှားစရာမရတဲ့အခါ နေထိုင်မရအောင် အခက်ကြုံမယ်၊ မှားစရာကလည်း သူများပိုင်တွေဖြစ်နေလို့ ခက်မယ်။ ပိုင်ရှင်တွေ့ရင် ဖြေရှင်းမလွယ်လည်း ဖြစ်မယ်။
- ♣ (၁၁) ပတ်ဝန်းကျင်က သိရင် သူတို့လုံခြုံရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ ကျောခိုင်းပစ်ပယ်တာ ခံရမယ်။ မသိဖို့ကလည်း မလွယ်ဘူး။ မလွယ်ပေမယ့် ဖြစ်အောင်လုပ်မယ်ဆိုတော့ ကိုယ့်သစ္စာတွေ စတေးရမယ်။ ကြာတော့ လူက လူ့အပြင်ဘက် ရောက်မှန်းမသိ ရောက်ပြီး သုံးစားမရတော့သူ ဖြစ်လာတယ်၊ ဒါတွေဟာ တကယ့်ဖြစ်ရပ်တွေက ဒုက္ခတွေချည်းပဲ။
- ♣ (၁၂) ခံစားမှုချမ်းသာ(သုခ)ဟာ ခံစားမှုမှာ ချမ်းသာ(သုခ)လို့ ထင်ရတာမျိုး ဖြစ်တယ်၊ တကယ့် ဖြစ်ရပ်တွေမှာကျတော့ ဂျမ်းပြန်နေတာတွေ ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် ခံစားမှုချမ်းသာ(သုခ)ကိုယ်တိုင် သုခမဟုတ်ဘူးလို့ ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၃) နောက်နားက ပြောပြခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ ဥပမာအတိုင်းပဲ၊ ဒီတော့ ခံစားမှု ချမ်းသာ(သုခ)ဟာ ချို့တဲ့ အရသာရှိတဲ့ အဆိပ်ပဲဖြစ်တယ်။ ချို့တဲ့အဆိပ်ဟာ

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ချိုတာက ပေါ်လွင်တာဖြစ်ပေမယ့် အဆိပ်အဖြစ်က မပေါ်လွင်ဘူး။

- ♣ (၁၄) ဒီတော့ အဆိပ်ကို အဆိပ်လို့ မသိကြဘဲ ချိုတဲ့အစာလို့ ထင်ကြသလို ဒုက္ခတွေကလည်း ခံစားမှုချမ်းသာ(သုခ)က ရှိနေတတ်တော့ ချမ်းသာ(သုခ)က ထင်ရှားပြီး၊ ဒုက္ခက မမြင်နိုင်စရာ ဖြစ်နေတယ်။
- ♣ (၁၅) ဒါကြောင့် ဒုက္ခကို မသိနိုင်ကြတော့ဘူး၊ ဒုက္ခကို ချမ်းသာ(သုခ)လို့ လွဲမှားစွာ သိနေတတ်ကြတယ်၊ ဒီလောက်ဆိုရင် အဝိဇ္ဇာဖြစ်တာပေါ်လွင်ပြီ၊ ဒီလိုဖြစ်တာဟာ အဝိဇ္ဇာပဲ။
- ♣ (၁၆) အဝိဇ္ဇာရဲ့နာမည်တွေ ပြောမယ်။
အဝိဇ္ဇာဟာ လူ့စိတ်ကို ညစ်နွမ်း ညှိုးမှိုင်းစေတတ်တာကြောင့် “ကိလေသာ” လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီအဝိဇ္ဇာဟာ နောင်လုပ်မယ့် အလုပ်တွေရဲ့ အကြောင်းတွေ ဖြစ်တာကြောင့် “ဟိတ်” လို့လည်း ခေါ်တယ်။ အလုပ်လုပ်မှုရဲ့ အရင်းအမြစ် ဖြစ်တာကြောင့် “မူလ” လို့လည်း ခေါ်ရတယ်။
- ♣ (၁၇) ဒါက အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်နဲ့စပ်တဲ့ သိစရာကလေးတွေပဲ၊ ဒါဖြစ်ရင် ဒါက ဒီမှာပဲ ရပ်မနေတဲ့အတွက် “ဝဋ်” လို့လည်း ခေါ်တယ်၊ ကိလေသာ “ဝဋ်” ဖြစ်လို့ “ကိလေသဝဋ်” လို့လည်း ခေါ်ရတာ ဖြစ်တယ်။

သင်္ခါရ

- ♣ (၁၈) သင်္ခါရကို အရကောက်ပြမယ်။
“သင်္ခါရ” ဆိုတာ (သံ+ကရ) ဆိုတဲ့ ပါဠိ နှစ်ပုဒ်ပေါင်း စကားလုံးပဲ၊ သံ=အလွန်အကဲ၊ ကရ=ပြုလုပ်ခြင်းဆိုတော့ သင်္ခါရ အလွန်အကဲပြုလုပ်ခြင်းပဲ၊ ဒါက သဒ္ဓါအရ ထွက်တဲ့အနက်အဓိပ္ပာယ်ပဲ။
- ♣ (၁၉) ဘာသာရပ် အဓိပ္ပာယ်ကတော့ လွန်ကျူးမှုလို့ရမယ်၊ ဒီလိုဆိုတော့ အလွန်အကဲပြုလုပ်တယ်ဆိုတာ လွန်ကျူးမှုပြုလုပ်တာပဲ။
- ♣ (၂၀) “လွန်ကျူးမှုပြုလုပ်တယ်” ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ၊ လူတွေဟာ

လူအချင်းချင်းတွေအပေါ် တုံ့ပြန်ဆက်ဆံကြရတယ်။

- ♣ (၂၁) “ဆက်ဆံတယ်”ဆိုတာ ကိုယ်နဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ နှုတ်နဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊
ကိုယ်နေဟန်ထားဟန်ပန်အမူအယာနဲ့ဖြစ်ဖြစ် အတုံ့အပြန်လုပ်ကြတာတွေရဲ့
အမည်တွေပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၂) အဲဒီလူ့ဆက်ဆံမှုတွေမှာ-
လျော့ပါးဆက်ဆံတာတွေရယ်၊
ပိုလွန်ဆက်ဆံတာတွေရယ်၊
သမာသမတ် အလယ်အလတ်ကျကျ မျှမျှတတ ဆက်ဆံတာတွေရယ်
လို့ သုံးစားရှိတယ်။

အမှု(ကမ္မ)ကံ

- ♣ (၂၃) အဲဒီမှာ သမာသမတ် အလယ်အလတ်ကျကျ မျှမျှတတ မဟုတ်တဲ့
လျော့ပါးဆက်ဆံတာနဲ့ ပိုလွန်ဆက်ဆံမှုတွေဟာ လွန်ကျူးတဲ့ မှားယွင်းတဲ့
တုံ့ပြန်မှုတွေဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေကို အမှု(ကမ္မ)ကံတွေလို့ပဲ
ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၄) “ကမ္မ”ရဲ့ အနက်ကိုလည်း သဒ္ဒါကထွက်တဲ့ အနက်သက်သက်နဲ့
မလုံလောက်ဘူး ပြောရမယ်။
- ♣ (၂၅) ကိုယ်နှုတ်နှလုံး လှုပ်ရှားတုံ့ပြန်မှုတိုင်းကို အမှု(ကမ္မ)ကံလို့ မသုံးရဘူး၊
လွန်ကျူးမှု မှားယွင်းမှု ဖြစ်တဲ့ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး လှုပ်ရှား တုံ့ပြန်မှုတွေကိုမှ
“အမှု(ကမ္မ)ကံ”တွေလို့ သုံးရတယ်။
- ♣ (၂၆) လွန်ကျူးမှု မှားယွင်းမှု မဖြစ်မြောက်တဲ့ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး လှုပ်ရှား
တုံ့ပြန်မှုတွေဟာ အမှု(ကမ္မ)ကံ မမြောက်ဘူး၊ အမှု(ကမ္မ)ကံ မမြောက်တဲ့
ကိုယ်နှုတ်နှလုံး လှုပ်ရှားတုံ့ပြန်မှုတွေလို့ ပြောရတယ်။ ဒါက ဗုဒ္ဓဘာသာ
ရပ်သုံး ဝေါဟာရအနက်အဓိပ္ပာယ်ပဲ၊ သင်္ခါရလည်း ဒီလိုပဲ။

ကမ္မဝါဒ

- ♣ (၂၇) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လေ့လာချက်မှာ ဒီအချက်ဟာ အတော်အရေးပါတဲ့ အချက် ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအချက်ကို ချဲ့ချဲ့ဖွင့်ဖွင့်ကလေး လေ့လာပြမှ တော်မယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒကို အဖော်ပြနိုင်ဆုံးဒေသနာဟာ ဒီဒေသနာတစ်ခုပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၈) ဒီဒေသနာရဲ့ ဒီအချက်ကို ကျေညက်မှ ကမ္မဝါဒ ကျေညက်တာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ ကမ္မဝါဒကျေညက်တာဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကျေညက်တာပဲ။ ဒါနဲ့အပြန်ပဲ၊ ကမ္မဝါဒ မကျေညက်တာဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒမှာ ပြုတ်မနူးဖြစ်တာဘဲ။
- ♣ (၂၉) သင်္ခါရဟာ “ကမ္မ” ဖြစ်တယ်။ “သင်္ခါရ”ကို အနက်ဖွင့်ခွင့်ကြုံတဲ့ အခါမှာ ပြည့်စုံတဲ့အထိနှိုက်ပြီး ဖွင့်ဖို့လုပ်မှပဲတော်မယ်။ သင်္ခါရနဲ့ကမ္မဟာ အနက်တူဖြစ်တယ်။ “သင်္ခါရ”လို့ပြောရင် “ကမ္မ”ပြောတယ်လို့ မှတ်ပေးကြ ရမယ်။

သင်္ခါရ ၃-မျိုး

- ♣ (၃၀) သင်္ခါရဟာ သုံးမျိုးရှိတယ်။
  - ၁။ ကာယသင်္ခါရ၊
  - ၂။ ဝစီသင်္ခါရ၊
  - ၃။ စိတ္တသင်္ခါရလို့ပဲ။
- ♣ (၃၁) ဒါက လွန်ကျူးတုံ့ပြန်တဲ့အခါ အသုံးချတဲ့ ဒွါရတွေစွဲပြီး ပြောတဲ့အရေ အတွက်ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃၂) နောက်တစ်နည်းလည်း သင်္ခါရ သုံးမျိုးရှိတယ်။
  - ၁။ ပုညာဘိသင်္ခါရ၊
  - ၂။ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊
  - ၃။ အာနဉ္ဇာဘိသင်္ခါရလို့ပဲ။

ဒါက “သင်္ခါရ”ဇာတ်ကို စွဲ၍ခေါ်တဲ့ အရေအတွက်ပဲ။

- ♣ (၃၄) နောက်တစ်မျိုးလည်း သင်္ခါရဟာ သုံးမျိုးရှိတယ်။

၁။ ကာမသင်္ခါရ၊

၂။ ရူပသင်္ခါရ၊

၃။ အရူပသင်္ခါရလို့ပဲ။ ဒါက ဘုံကို စွဲ၍ခေါ်တဲ့ အရေအတွက်ပဲ။

- ♣ (၃၅) လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုမှာ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးသုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုးနဲ့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ပုည= ကောင်းမှု။ အပုည= မကောင်းမှု။ အာနဉ္ဇ= ကောင်းမကောင်း နေရာမရှိမှု တစ်မျိုးမျိုးနဲ့လည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

- ♣ (၃၆) ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပအဖြစ်တွေနဲ့ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုလောက်ပဲ လေ့လာမှုစိမ်းမယ်၊ ကျန်တာတွေက ရင်းနှီးပြီးသားတွေ ဖြစ်တယ်။

ကာမလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု

- ♣ (၃၇) ကာမအမြင်နဲ့ လူတွေအပေါ် လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုကို နည်းနည်းလေ့လာရမယ်။ ကာမသင်္ခါရ ပြုမယ့်သူဟာ ပတ်ဝန်းကျင်လူတွေကို ကိုယ်က ကြောက်ရမယ့်အရာနဲ့ မက်မောရမယ့်အရာတွေလို့ပဲ မြင်တယ်။

- ♣ (၃၈) ကြောက်တဲ့အရာကို တွန်းလှန်နိုင်အောင်နဲ့ မက်မောရတဲ့အရာကို သိမ်းယူနိုင်အောင် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးသုံးပါး တစ်ပါးပါးကို အားထည့်လှုပ်ရှားတုံ့ပြန်တယ်။ အဲဒါဟာ စိတ္တဇနဲ့ လှုပ်ရှားတုံ့ပြန်တာပဲ။ အဲဒီအမှုဟာ ကောင်းချင်ကောင်းမယ်၊ ကောင်းချင်မှ ကောင်းမယ်။ ကောင်းရင် ကာမပုညာသိသင်္ခါရ၊ မကောင်းရင် ကာမအပုညာဘိသင်္ခါရပဲ။

ပဟိုပြု စဉ်းစားခြင်း

- ♣ (၃၉) ဒီလိုလုပ်တာကို ဘာကြောင့် လွန်ကျူးတယ်လို့ ပြောရသလဲ၊ ဘာလွန်ကျူးလို့လဲ မေးစရာရှိတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်လူတွေကို

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ကိုယ့်ပစ္စည်းတွေလို့သဘောထားတာဟာ လွန်ကျူးတာပါပဲ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဗဟိုမဏ္ဍိုင်နေရာမှာ ထားပြီး ပတ်ဝန်းကျင်လူတွေကို ကိုယ့်ရဲ့အဖြည့်ခံ ပစ္စည်းတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုအမြင်ရှိတာဟာ လွန်ကျူးတာပဲ။

- ♣ (၄၀) ဒီအမြင်အတိုင်း နေထိုင် ပြောဆို ပြုလုပ်တာတွေလည်း လွန်ကျူးတာ တွေပဲ။ ကြောက်ရွံ့လို့ တိုက်ခိုက် ချေဖျက်တာလည်း အတူပဲ။ ကိုယ်နဲ့ မတူတာနဲ့ ကိုယ်အသုံးမကျတာနဲ့ ဖျက်ချင်တာတွေဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဗဟိုပြုစဉ်းစားတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ ကာမနဲ့ လွန်ကျူး တုံ့ပြန်မှု ကာမအဘိသင်္ခါရဖြစ်ပုံပဲ။

ရူပလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု

- ♣ (၄၁) ရူပအဘိသင်္ခါရဖြစ်ပုံဖြစ်တဲ့ လွန်ကျူးပုံကို ရှင်းရမယ်။ ရူပအမြင် ရှိသူဟာ ပတ်ဝန်းကျင် လူတွေကို လူတွေရှိတယ်လို့ အမှတ်မရအောင် နေထိုင်တယ်။ ဥပမာဆိုရင် ရူပအမြင်ရှိသူဟာ ပန်းချီကားကြီး တစ်ချပ်ထဲ က ဆေးစက်ကလေး တစ်ခုကိုသာ ကြည့်တဲ့အတွက် ပန်းချီကို အဓိပ္ပာယ် မဖော်နိုင်ဘဲ မသိမမြင် ဖြစ်နေသလို လူတွေကို အသိစိတ်ထဲမှာ မပေါ်အောင် လုပ်ထားလိုက်တယ်။
- ♣ (၄၂) လူဟာ ဝန်းကျင်လူတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေသလို လူတွေကို အသိစိတ် ထဲမှာ မပေါ်အောင် လုပ်ထားလိုက်တယ်။ လူဟာ ဝန်းကျင်လူတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။ သူက ဆက်စပ်မှုနဲ့ ဆီလျော်တဲ့ တုံ့ပြန်မှုပေးမယ့်အစား ရှိတယ်လို့တောင် သတိမရအောင် နေတယ်။
- ♣ (၄၃) ဒီလိုဆိုတော့ သူဟာ အတော် မကောင်းတာ တစ်ခုကို လုပ်လိုက်တာ အမှန်ပါပဲ။ ရူပအမြင်ရှိသူက သူ့ဝန်းကျင် လူတွေအပေါ် ဒီလိုမသိနိုးနား တုံ့ပြန်တာဟာ လွန်ကျူးတာပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီသူရဲ့ ဒီအမြင်နဲ့ ကိုယ်နှုတ် နှလုံးတုံ့ပြန်မှုတွေဟာ လွန်ကျူးတဲ့တုံ့ပြန်မှု ဖြစ်တော့တာပဲ။
- ♣ (၄၄) ဒီလိုဖြစ်တဲ့အတွက် သားမယားနဲ့ မိတ်ဆွေစသူတို့ရဲ့ ကျောခိုင်း

ခံရသူတွေ အများအပြား ရှိကြတယ်။ လူ့အဝန်းအဝိုင်းကြီး အတွင်းမှာ ကိုယ်ဟာ တည်ရှိနေတယ်။ ဒီလိုဖြစ်လျက်နဲ့ ဝန်းကျင်လူတွေကို အသိ အမှတ်မပြုတာဟာ အကြီးအကျယ် မထိမဲ့မြင်လုပ်မှုပဲ။ ဒါဟာ လူတွေအပေါ် လွန်ကျူးမှုကြီးပဲ။

အရူပလွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု

- ♣ (၄၅) အရူပ အဘိသင်္ခါရရဲ့ လွန်ကျူးမှုဖြစ်ပုံလည်း ဒီနည်းမှီ သိရမယ်။ အရူပအမြင်တရားပွားများသူတွေဟာ ဝန်းကျင်လူတွေနဲ့ သူ့အပါအဝင် အားလုံးကို တကယ့်အရှိတွေ မဟုတ်ဘူးလို့ သဘောထားတာပဲ။ မျက်လှည့်ထဲက အရပ်တွေလိုပဲ။ သူက ဒီလိုသဘောထား သိမြင်နေတော့ သူပြောတာ ပြုတာ နေတာတွေဟာ သူလုပ်ချင်သလို လုပ်တာတွေ ဖြစ်တော့တာပဲ။
- ♣ (၄၆) ဒီတော့ သူ့ဝန်းကျင်လူတွေကို တုံ့ပြန်တာတွေလည်း အရှိအနေနဲ့ တုံ့ပြန်တာ မဟုတ်တော့ဘူး။ သူ့သဘောပေါ်သလိုသာ တုံ့ပြန်တော့မယ်။ ဝန်းကျင်လူတွေကို လူမမှတ်တော့ဘူးဆိုတော့ သူတုံ့ပြန်ချက်တွေဟာလည်း လူမဟုတ်တဲ့ တုံ့ပြန်ချက်တွေပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်။
- ♣ (၄၇) ဒီတော့ ဒီတုံ့ပြန်ချက်တွေဟာ အလွန်ကျူးဆုံးတွေလို့ ပြောရမှာပဲ။ ဒါကြောင့် အရူပအဘိသင်္ခါရတွေကိုလည်း လွန်ကျူး တုံ့ပြန်ချက်လို့ ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄၈) သင်္ခါရဟာ ကိုယ့်နှုတ်နှလုံးရဲ့ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်ချက်ရဲ့ အမည်ပဲ။ ဒါလောက်ဆိုရင် သင်္ခါရကို အရကောက်တာ သဘောပေါက် နိုင်လောက် ပါပြီ။ သင်္ခါရဟာ ကမ္မဖြစ်တယ်။ သူကလည်း သူပြီးရင် ပြီးမသွားဘဲ ဝိပါက်ကို ဆက်ဖြစ်စေမှာဖြစ်လို့ ဝဋ်ဖြစ်တယ်။ ဒီဝဋ်က ကမ္မဝဋ် ဖြစ်တယ်။ ဒီကမ္မဝဋ်ဟာ ကိလေသာဝဋ်ကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့ဝဋ် ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄၉) ဒီကမ္မဝဋ်ကြောင့် ဝိပါကဝဋ် ဖြစ်တယ်။ ဝိပါကဝဋ်မှာ အင်္ဂါငါးချက်

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ရှိတယ်၊ ပထမအင်္ဂါက ဝိညာဉ်ပဲ။

ဝိညာဉ်အနက်အရကောက်

- ♣ (၅၀) ဝိညာဉ်ကို အရကောက်ရမယ်၊ ဒါရဲ့ အရကောက်ဟာ ခက်တယ်၊ ကံရဲ့အကျိုးဝိညာဉ်ဆိုတော့ ဒီဝိညာဉ်ဟာ မမြင်သာစရာ ဖြစ်တယ်၊ ဒီဝိညာဉ်ဟာ ဝိပါကံဝိညာဉ် ဖြစ်ရမှာပဲ၊ ဝိပါကံဝိညာဉ်ဟာ ဖြစ်ပေါ်ရမယ့် ကိစ္စက ငါးခုပဲရှိတယ်။
- ♣ (၅၁) သင်္ခါရနဲ့ ကာလခြားပြီး ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စသုံး ခုပဲရှိတယ်၊ အဲဒါက ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိပဲ ။
- ♣ (၅၂) ဒီတော့ ဒီဝိညာဉ်ဟာ ဘဝင်ကိစ္စရှိတဲ့ ဝိပါကံဝိညာဉ်ဖြစ်ရမယ်၊ ဒါလည်း နည်းနည်း အခက်အခဲရှိတာပဲ။ ဘဝင်က ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ် ထားသူမှ ကျနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ စည်းကမ်းတစ်ခုရဲ့ အဟန့်ခံရနိုင်တယ်၊ ဒီကိစ္စသုံးခုက အတူတူဖြစ်တယ်၊ အာရုံလည်း တူတယ်၊ ရှေးစကား ရှိထားလို့ပဲ။

ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ

- ♣ (၅၃) ဒါကို ကျော်လွှားရမှာပဲ ပဋိသန္ဓေရယ်၊ ဘဝင်ရယ်၊ စုတိရယ်ဟာ တစ်ခုတည်းရဲ့ နာမည်သုံးခု၊ အလုပ်သုံးခုပဲ၊ ပဋိသန္ဓေ အလုပ်ဆိုတာ ဒီစိတ်ဟာ ဘဝနှစ်ခု စပ်တတ်လို့ဖြစ်တယ်၊ ဘဝင်ဆိုတာက ဘဝရဲ့အစိတ် အပိုင်းဖြစ်လို့ပဲ၊ စုတိဆိုတာက ဘဝတစ်ခုက ဘဝတစ်ခုကို ရွှေ့စေတဲ့အရာ ရွှေ့တဲ့အရာ ဖြစ်လို့ပဲ။
- ♣ (၅၄) ဒီစိတ်ဟာ ဒီကိစ္စသုံးခုကို တကယ်လည်းလုပ်တယ်၊ သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ပေမယ့် နောက်ထပ်သင်္ခါရ ဖြစ်မှုတစ်ခုနဲ့ အစွေအစပ် လုပ်တယ်၊ သူ့ကြောင့် ကိလေသာ ပြန်ဖြစ်တာ ဖြစ်တယ်၊ ဒီတော့ ဒီဝိညာဉ်စိတ်ဟာ

ဘဝရဲ့အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါရပ် တစ်ခုလို့လည်း ဖြစ်တယ်။

- ♣ (၅၅) ဒီတော့ ဘဝင်အလုပ်လည်း လုပ်တယ်ပဲ ပြောရမယ်၊ ဒီဝိညာဉ်စိတ်ဟာ ဒီဘဝက နောက်ထပ်ဘဝကို ရွှေ့တာလည်း လုပ်တာပဲ၊ ဒီမှာ ဘဝဆိုတာက သင်္ခါရဖြစ်တဲ့ ကမ္မရဲ့နာမည်ပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၅၆) ဒါတွေရှင်းနေတာနဲ့ ဝိညာဉ်အသိခက်ပုံ ရှင်းချက် ပျောက်ရမလို ဖြစ်သွားတယ်၊ ဆက်ရှင်းမယ်၊ ဝိညာဉ်ဟာ ဘဝင်ကိစ္စတပ်ပြီး ဖြစ်တာ အမှန်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ ရူပကံတွေ လုပ်ပြီး ဘာဘဝင်မှ တခြားမကျဘူး၊ ရူပဝိပါက်ဘဝင်ပဲ ဧကန္တကျတယ်၊ အရူပလည်း ဒီလိုပဲ။
- ♣ (၅၇) ကာမ အကုသိုလ်ကံပြုပြီးရင် ဆက်ပြီး အကုသလဝိပါက်ဘဝင်ပဲ ကျတယ်၊ တခြား ဘဝင်မကျဘူး၊ ဒါတွေကို လက်တွေ့နဲ့ကျတော့ အမြင် မကြည်ကြဘူး၊ ဒီတော့စာကို မလှန်နိုင်တော့ဘူး။
- ♣ (၅၈) ချစ်သူတစ်ယောက်ကို အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် အမုန်းစိတ်တွေ ပွားဖူးကြတယ်၊ အမုန်းစိတ်က အကုသိုလ်ကံစိတ်ပဲ၊ အဲဒီစိတ် မရှိတဲ့နောက် အမုန်းစိတ် အပွားခံရသူအပေါ်မှာ မုန်းလျက်ရှိနေတာ တွေ့ရမယ်၊ အမှတ်ရရ မရရ မုန်းတာ ဖြစ်လျက်ပဲ ရှိနေတာ သိခွင့်ရှိတယ်၊ ဒါ ဘာစိတ်နဲ့မုန်းလျက် ဖြစ်နေတာလဲ။

မသိစိတ်ဆိုတာ

- ♣ (၅၉) ဘဝင်ကိစ္စတပ်ထားတဲ့ အဲဒီအမုန်းစိတ်ကံရဲ့ အကျိုးဝိပါက်စိတ်နဲ့ပဲ ဖြစ်နေတာ ထင်ရှားတယ်၊ ဒီလိုထင်ရှားပေမယ့် ဒီဝိပါက်စိတ်ဖြစ်တာဟာ မထင်ရှားဘူး၊ ဒီစိတ်က အာရုံအဖြစ်မနေဘဲ အာရုံခံအင်္ဂါအဖြစ် ဖြစ်နေတာများတယ်၊ သူက အာရုံခံအင်္ဂါ ခြောက်ခုအနက်က မနာယတနအာရုံခံ အင်္ဂါဖြစ်လို့ပဲ၊ ဒီစိတ်ကို အာရုံအဖြစ် မပေါ်တဲ့အတွက် “မသိစိတ်”လို့ ပြောရတယ်။

အသိခက်ခဲတဲ့ ဝိညာဉ်

- ♣ (၆၀) ဒီလိုဖြစ်တဲ့အတွက် ဝိညာဉ်ဟာ အသိခက်တဲ့အရာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဝိညာဉ်ကို အတော်များများ လူတွေ မသိကြဘူး။ ဒီဝိညာဉ်ကို မသိတာလည်း အတော်နစ်နာတယ်။ သူ့ မသိတာ ကံရဲ့ အကျိုး ဝိပါက်ကို မသိတာဖြစ်လို့ဘဲ။ ကံကို သိကြသော်မှ ကံရဲ့ အကျိုးဝိပါက်ကို မမြင်ကြတော့ ကံနှင့်စပ်လျဉ်းလို့ အမြင်တွေဟာ မှားကုန်ကြတယ်။
- ♣ (၆၁) ကံဟာ သေပြီး နောင်ဘဝ တစ်နေရာကျမှပဲ အကျိုးပေးမယ်လို့ ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီအတိုင်းပဲ အခုဖြစ်နေတဲ့ ဝိပါက်တွေကိုလည်း မမြင်တဲ့အတွက် ဝိပါက်မဟုတ်တာတွေကို ဝိပါက်လို့ လုပ်မိချင်လည်း လုပ်မိတယ်။
- ♣ (၆၂) အဲဒီ အရာတွေဟာ မမွေးမီကံက ပစ်ချလိုက်တဲ့အတိုင်း ဖြစ်နေရတာလို့ ခံယူလာကြတယ်။ ဒီလိုကံ ခံယူလျက်နဲ့ ပြီးတော့ ကိုယ့်ဆရာ ဗုဒ္ဓဘုရားဟာ ကမ္မဝါဒီဖြစ်လျက်နဲ့ ကံနှင့်စပ်ပြီး ဒီလိုအလွဲလွဲအချော်ချော်တွေ အဖြစ်ခံကြရတာဟာ ဝမ်းနည်းဖွယ်ကြီး ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၆၃) ဒီလိုဖြစ်ရတာရဲ့ အကြောင်းဟာ ကံရဲ့အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်ကို မသိကြလို့ဘဲဖြစ်တယ်။ ကံရဲ့အကျိုးဝိပါက်ကို မမြင်တော့ ကံနှင့်စပ်ပြီး ရမ်းဆချက်တွေ ထွက်လာတော့တာပဲ။

မသိ၍ နစ်နာ

- ♣ (၆၄) ဒီဝိညာဉ်မသိလို့ နစ်နာတာဟာ ဒီလောက် မကဘူး။ ဒါက ဗုဒ္ဓဘာသာ လူတွေလောက် ရှိသေးတယ်။ ကမ္ဘာ့လူသားလောက် တစ်ခုလုံးလည်း ဒီဝိညာဉ် မသိရာက နစ်နာချက်တွေ ဖြစ်ကြတယ်။
- ♣ (၆၅) လူတွေဟာ သူတို့အကြောင်းကို သူတို့ စိတ်မဝင်စားသူရယ်လို့ မရှိကြဘူး။ ဒီတော့ သူတို့ဟာ သူတို့နှင့်စပ်ပြီး မေးခွန်းနှစ်ခုကို မေးကြတယ်။

ကိုယ့်အဖြစ်နဲ့အပြုရဲ့အမေး

- ♣ (၆၆) အဲဒါလူတိုင်းပဲ၊ အဲဒီ မေးခွန်းက-
ငါတို့ ဖြစ်သမျှတွေဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်ကြတာလဲ။
ငါတို့ ပြုသမျှတွေဟာ ဘာတွေ ဖြစ်ကြမလဲဆိုတာပဲ။
- ♣ (၆၇) ဒီမေးခွန်းနှစ်ခုကို မမေးမိသူ မရှိဘူး၊ အရူးလောက်ပဲ မရှိရင်
မရှိမယ်၊ သူတို့ဟာ ဒီမေးခွန်းနှစ်ခုအတွက် အဖြေကိုလည်း ရတဲ့နေရာက
ယူဖို့အသင့် ရှိကြတယ်။ ယူလည်း ယူကြတယ်၊ ဒါအတွက် အဖြေထုတ်သူ
တွေကလည်း အမျိုးမျိုးရှိ ကြတယ်။

အဖြေအမျိုးမျိုး

- ♣ (၆၈) လက်တွေ့သမားတွေကလည်း တစ်မျိုးဖြေကြတယ်၊ ရိုးရာသမားတွေ
ကလည်း တစ်မျိုး ဖြေကြတယ်။ နက္ခတ်ဆရာတွေကလည်း တစ်မျိုးပဲ၊
ဒဿနဆရာ၊ ဘာသာရေးဆရာတွေလည်း ဒီလိုပဲ တစ်မျိုးစီပဲ ဖြေကြတယ်။
- ♣ (၆၉) အဲဒီသူတွေထဲက တစ်ဦးဦးကို ဆည်းကပ်မိသူဟာ အဲဒီသူ
တစ်ဦးဦး ပြောတာယုံသူ ဖြစ်လာတာပဲ။
- ♣ (၇၀) ကိုယ့်အပြုနဲ့ အဖြစ်တွေရဲ့ အကျိုးနဲ့ အကြောင်းကို သူတို့တင်ပြတဲ့အခါ
သူတို့က အဖြေထုတ်ကြတယ်။ ထုတ်ပုံကလည်း ယုံချင်ဖွယ် ရှိအောင်ပဲ၊ နတ်
ဆရာက နတ်နဲ့ပြောတယ်၊ ဓာတ်ဆရာက ဓာတ်နဲ့ပြောတယ်၊ နက္ခတ်
ဆရာက နက္ခတ်နဲ့ ပြောတယ်၊ ဘာသာရေးဆရာက ဘာသာရေးနဲ့
ပြောတယ်။

ယုံကြည်မှုအမျိုးမျိုး

- ♣ (၇၁) သူတို့ပြောတာယုံတော့ သူတို့ကိုပဲ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တာတော့ တာပဲ၊ နတ်ယုံတော့ နတ်ကိုးကွယ်၊ ဓာတ်ယုံတော့ ဓာတ်ကိုးကွယ်၊ နက္ခတ်ယုံတော့နက္ခတ်ကိုးကွယ်၊ ဘာသာတရားတွေယုံတော့ အဲဒါတွေ ကိုးကွယ်ကြတယ်။
- ♣ (၇၂) ဒီလိုနဲ့ လူတွေဟာ အမြင်တွေ ကွဲပြား၊ အလုပ်တွေ ခြားနား၊ အလေ့တွေ ထွဲပြား ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။
- ♣ (၇၃) လူတစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး၊ တစ်စုနဲ့တစ်စု လူစိမ်းကားကြီးတွေလို ရန်သူ တွေဖြစ်ကြ ရတဲ့အထိ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီအဖြစ်တွေရဲ့ လက်သယ် တရားခံ ဟာ အဲဒီဝိညာဉ်လို့ဆိုတဲ့ ကံရဲ့အကျိုးဝိပါက် အရကလေးကောက်လို့ မရတဲ့ကိစ္စဘဲ ဖြစ်တယ်။

မယုံနိုင်စရာ ကံ

- ♣ (၇၄) ကံကလည်း မယုံချင်စရာ ဖြစ်တယ်။ ဒါမှမဟုတ် မသိတဲ့ တစ်နေ ရာမှာလို့ပဲ ယုံချင်စရာဖြစ်တယ်။ ကံအနေနဲ့ ကောင်းတာတွေ လုပ်တယ်၊ ဖြစ်တာတွေကျတော့ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။
- ♣ (၇၅) ကံဆိုးဆိုးဝါးဝါးတွေ လုပ်ပြီး နောက် ကောင်းကောင်း ကန်းကန်းတွေ ဖြစ်လာတာတွေလည်း အများအပြား ခံရတယ်။ ဒီတော့ ကံကို ဘယ်လို နားလည်ရမလဲ။
- ♣ (၇၆) ဒီတော့လည်း နောင်ဘဝ အပြောကောင်းသူနဲ့ တွေ့ရင် နောင်ဘဝယုံ၊ ဖန်ဆင်းရှင် အဟောကောင်းသူနဲ့ တွေ့ရင် ဖန်ဆင်းရှင်ယုံ၊ နတ်အဟော ကောင်းသူနဲ့တွေ့ရင် နတ်ယုံ၊ ဓာတ် အဟောကောင်းသူနဲ့တွေ့ရင် ဓာတ်ယုံ၊ နက္ခတ် အဟောကောင်းသူနဲ့ တွေ့ပြန်ရင် နက္ခတ်ပဲ ယုံရတော့တာပဲ။

ကံအကျိုးပေး ဝိညာဉ်

- ♣ (၇၇) ဒီလိုဖြစ်တာတွေ ပျောက်ဖို့ အတွက်ဆိုရင် ဒါမှမဟုတ် လူတွေ တူညီတဲ့ဒဿန ရှိစေလိုတယ်ဆိုရင် ကံရဲ့အကျိုးအစစ်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်ကို ကောက်နိုင်ရလိမ့်မယ်။
- ♣ (၇၈) ဝိညာဉ်မကောက်နိုင်တာဟာ လူတွေအယူအမြင် ကွဲပြားခြင်းရဲ့ ပင်မလက်သည်ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ဝိညာဉ်ကို အရမကောက်နိုင်တာဟာ လူတွေ မညီညွတ်ခြင်းရဲ့ ပင်မ လက်သယ် တရားခံ ဖြစ်တယ်ပဲ ပြောရ လိမ့်မယ်။
- ♣ (၇၉) လူ့ကမ္ဘာလောကကြီးကို ချုပ်ကိုင်နေတဲ့ ပင်မလက်သယ် တရားခံဟာ လူတွေမှာ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ရှိနေကြတဲ့ ကိုယ့်ရဲ့ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး လှုပ်ရှား တုံ့ပြန်မှုတွေပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၈၀) ကိုယ့်ကို နိမ့်အောင်၊ မြင့်အောင်၊ ကောင်းအောင်၊ ဆိုးအောင်၊ ချမ်းသာအောင်၊ ဆင်းရဲအောင် အစစတွေကို ဖြစ်ပွားအောင် ပဲ့ပေးနေတဲ့ အရာဟာ ကိုယ့်ရဲ့ “ကံ(အမှု)”တွေပဲ ဖြစ်ပေမယ့် ဒါကို ဘယ်သူမှ မသိသလောက်ဖြစ်နေရတယ်။
- ♣ (၈၁) ဒီလိုဖြစ်နေရတာရဲ့ အကြောင်းက အဲဒီကံရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ဝိညာဉ်ကို မမြင်မကန်းဖြစ်ပြီး အလွဲလွဲအချော်ချော် ဖြစ်ကြလို့ပဲ၊ ဒါကလေးတစ်ချက်ကို ပြက်ပြက်ကွင်းကွင်း လင်းချင်းသွားအောင် ကောက်လိုရရင် ကိုယ်နှုတ်နှလုံး “ကံ(အမှု)” ရဲ့ လူကို ချုပ်ကိုင် ခြယ်လှယ်နေမှုကို နားလည်လက်ခံ သဘောပေါက်ကြမှာ ဖြစ်တယ်။

ရိုးရာစကား ထောက်ကူစရာ ဖြစ်ခြင်း

- ♣ (၈၂) “ဝိညာဉ်”ကို ဗမာတွေက “ညာဉ်”လို့ပြောကြတယ်။ တစ်စုံတစ်ခု အမှုကို ပြုပြီးနောက် ဒီအမှုမျိုး ထပ်ပြုချင်စိတ် ဖြစ်နေတာကို “ညာဉ်ကပ် တယ်”လို့ ပြောကြတယ်။

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

- ♣ (၈၃) “ညာဉ်ကပ်တယ်”ဆိုတဲ့ စကားဟာ တစ်စုံတစ်ခု ပြုပြီးနောက် ပြုတဲ့အတိုင်း အသိတစ်ခု လူမှာ ကပ်ကျန်ခဲ့တယ်လို့ ဗမာတွေ သိကြတယ်။ ဒါကို “ညာဉ်ကပ်တယ်”လို့ ပြောတာပဲ။
- ♣ (၈၄) “ညာဉ်ကပ်တယ်”ဆိုတာ ပြုခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း သိနေတဲ့အသိတစ်ခု လူမှာကပ်နေတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီအသိဟာ ညာဉ်ပဲ။ ဒီညာဉ်ဟာ လူမှာ ကပ်နေခဲ့တာပဲ။
- ♣ (၈၅) ဒါက ဝိညာဉ်နဲ့စပ်တဲ့ ဗမာတွေ လက်ခံတဲ့ ရိုးရာစကား ဖြစ်တယ်။ ဒါနဲ့လည်း “ဝိညာဉ်” အရကောက်တာမှာ ထောက်ကူရလိမ့်မယ်။
- ♣ (၈၆) ဒါကိုလည်း “လိပ်ပြာ”ဆိုတဲ့သဘောနဲ့ တင်စားသုံးတာလည်း တွေ့ရတယ်။ လိပ်ပြာလွင့်တယ်၊ လိပ်ပြာမသန့်ဘူး၊ လိပ်ပြာစင်တယ်၊ လိပ်ပြာရှက်တယ်၊ လိပ်ပြာလှတယ်၊ လိပ်ပြာမလုံဘူး၊ ဒီစကားလုံးတွေ ရှိတယ်။ ဒါတွေကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ သုံးကြတယ်။
- ♣ (၈၇) ဒီ“လိပ်ပြာ” ဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဘယ်သူမှ ပြောနိုင်ကြမယ်မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒါဟာ ကိုယ့်ရဲ့ မသိနိုးနား ဖြစ်နေတဲ့စိတ်(မသိစိတ်)ကို တင်စားပြောဆိုတဲ့ စကားပဲဖြစ်တယ်။
- ♣ (၈၈) အဲဒီစိတ်ဟာ ကံရဲ့အကျိုးဝိပါက်စိတ်ပဲ၊ အဲဒါ ဝိညာဉ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဝိညာဉ်ဟာ ကံသင်္ခါရတွေအလျောက်၊ ကံသင်္ခါရတွေ မရှိပြီးတဲ့နောက်မှာ ဆက်ဖြစ်ပွားနေတာပဲ။
- ♣ (၈၉) အဲဒီမှာ ကံသင်္ခါရအတိုင်း ဖြစ်ပွားချက်တွေကို လိပ်ပြာမသန့်ဘူး၊ သန့်တယ်စတာတွေနဲ့ ပြောကြတာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါကိုပဲ ဘဝင်မကျဘူး၊ ဘဝင်ကျတယ်၊ ဘဝင်ခိုက်တယ်၊ ဘဝင်မြင့်တယ်၊ ဘဝင်လှိုက်တယ်၊ ဘဝင်ထိတယ် အစရှိတာတွေနဲ့လည်း သုံးကြတယ်။
- ♣ (၉၀) သဘော ကျတယ်၊ သဘော မကျဘူး၊ သဘော ကောင်းတယ်၊ သဘောမ ကောင်းဘူး၊ သဘောထား ညံ့တယ်၊ သဘောထား ပြည့်တယ်၊ ဒီလိုတွေနဲ့လည်း သုံးနှုံးကြတယ်။

- ♣ (၉၁) ဒါတွေဟာ ကံရဲ့ အကျိုးဝိပါက်ကို သုံးစွဲတဲ့ စကားလုံးတွေပါပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေနဲ့လည်း ကံသင်္ခါရရဲ့ အကျိုးဝိပါက်အရဟာ “ဝိညာဉ်ဖြစ် တယ်” ဆိုတာကို ထောက်ကူနေတာ တွေ့ရမှာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉၂) လူတွေဟာ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုတွေ လုပ်ကြပြီး အဲဒီလွန်ကျူး တုံ့ပြန်မှုရဲ့ အကျိုးတွေကို သဘောတရား ကျကျ မပြနိုင်ကြပေမယ့် အစအနတွေအဖြစ် ဟိုတစ်စ ဒီတစ်စ ဆိုတာလို တွေ့နေ သိနေ ထင်မြင်နေကြတာတွေ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉၃) ဒါပေမယ့် ဘာသာရေးတွေက ဒါတွေကို အသိအမှတ် မပြုဘဲ ဒါတွေနဲ့ တလွဲတွေကို ရိုက်သွင်း သွန်သင်ပြတာ ခံနေကြရလို့ ဒါတွေ တစွတ်ထိုး အသုံးဒဿနတွေလို့ အဖြစ်ခံနေကြရတာပဲ ဖြစ်တယ်။

နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု

- ♣ (၉၄) တကယ်တော့ ဒီအသုံးတွေဟာ လူထုသုံး တကယ့်ဖြစ်ရပ်ကပေါ် ထွက် လာတဲ့အမှန်တွေ ဖြစ်တယ်။ လူတစ်ဦးဆီမှာရှိတဲ့ ခိုးတဲ့ ဆိုးတဲ့ညာဉ် ဟာ မွေးစဉ်ကတည်းက ပါလာတာ မဟုတ်ဘူး။
- ♣ (၉၅) ခိုးမှု ဆိုးမှုတွေ လုပ်ပြီးမှ ဒါမှမဟုတ် ခိုးမှု ဆိုးမှုတွေကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ပြီး ကောင်းချီးပေးမှုတွေ ဖြစ်ပွားမိရာမှ ပေါက်ပွားလာတာတွေပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉၆) တခြား ကောင်းတဲ့ညာဉ်တွေလည်း ဒီလိုပဲ ကောင်းမှုကောင်းရာ တစ်ခုခုကို ပြုရာမှ ပြုရတာကို ကြိုက်နှစ်သက်မှုတွေ ဖြစ်ပွားမိရာက ပေါက်ပွားလာတာတွေ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉၇) ဒါကြောင့် ဝိညာဉ်ဟာ မွေးရာပါတွေ မဟုတ်ဘူး။ ဒီဝိညာဉ်တွေဟာ ပြုလုပ်မှုရဲ့ အကျိုးတွေပဲ။ ဒီဝိညာဉ်တွေ မကောင်းတာကို လိပ်ပြာမသန့်ဘူး၊ လိပ်ပြာမလှဘူး၊ လိပ်ပြာ မလုံဘူးဆိုတာတွေ ပြောရတာပဲ။

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

- ♣ (၉၈) လုပ်ငန်းက ကြောက်လန့်ဖွယ်ဖြစ်ရင် ဝိညာဉ်ကို လိပ်ပြာလွင့်တယ်၊ လိပ်ပြာလန့်တယ် ပြောကြရတာပဲ။ သဘောကောင်း သဘောဆိုးကိုလည်း ဒါတွေပဲ ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉၉) ဒါတွေဟာ မွေးရာပါတွေ မဟုတ်ဘူး၊ အလုပ်အလျောက် ဖြစ်ပွားချက်တွေချည်းပဲ။ ဒါတွေဟာ နတ်တွေ ဓာတ်တွေ နက္ခတ်တွေနဲ့ ရိုးမှားကြတာတွေလည်း ရှိတယ်။ တကယ်တော့ အဲဒါတွေကြောင့်လည်း မဟုတ်ဘူး။

နှုတ်ယူဆင်ခြင် ပေါင်းစပ်ဆင်ခြင်

- ♣ (၁၀၀) လူ့ကမ္ဘာလောကကြီး အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ အရာရာတွေကို အနီးကပ်ဖြစ်အောင် အလွယ်တကူ လေ့လာခွင့်ရတဲ့ ကာလရောက် နေပြီဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ လူ့ကိုယ် အစိတ်အပိုင်း လေ့လာမှု ပညာကလည်း ဒီနေ့ဆိုရင် ရှေးကနဲ့ မိုးနဲ့မြေလောက်ခြား အောင်မြင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၀၁) ရှေးက အဲဒီပညာမှာ ဦးနှောက်ဟာ ဘာ အလုပ်ကို လုပ်တယ်လို့ ပြောချက် မရှိဘူး၊ နှလုံးကျတော့ စိတ်ရဲ့နေရာ လှိုက်လှိုက် ပြောကြတာပဲ။

ကိုယ့်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းတဲ့ ဦးနှောက်

- ♣ (၁၀၂) နှလုံးအစားထိုး အခွဲခံရရင် စိတ်တွေပါ လွဲကုန်ရောလို့ ထင်စရာ ဖြစ်တယ်။ အခု နှလုံးအစားထိုးလဲပြီးပြီ ဘာမှ မလွဲဘူး၊ သူတို့သိတာ အလကားလို့ ပြောနေဖို့ မလိုဘူး။
- ♣ (၁၀၃) ဘာလုပ်တယ်လို့ အပြောမခံရတဲ့ ဦးနှောက်ဟာ လူရဲ့ သူများတွေနဲ့ မတူတဲ့သူအဖြစ်ကို ဆောင်ထားနိုင်တဲ့ တစ်ခုတည်းသောအရာ ဖြစ်နေတယ်။ အသည်း၊ နှလုံး၊ ကျောက်ကပ်၊ မျက်စိ၊ အစရှိတာတွေဟာ

ဘယ်သူနဲ့လဲချင်လဲပါစေ၊ အလဲခံရတဲ့အတွက် အဲဒီလူအဖြစ်က အပျောက်
ပျက် မခံရဘူး။

- ♣ (၁၀၄) ဦးနှောက်ကတော့ လဲလို့မရဘူး၊ လဲရင် ဘယ်သူ့ ဦးနှောက်ပဲ
ကိုယ့်ခေါင်းထဲကို ရောက်ရောက်၊ ရောက်တဲ့ဦးနှောက် ပိုင်ရှင်ပဲ ဖြစ်သွားမယ်၊
ကိုယ့်အဖြစ်က ပျောက်ပျက်ခံရမယ်။ ဦးနှောက်ဟာ ကိုယ်အဖြစ်တာဝန်
ထမ်းနိုင်တဲ့ တစ်ခုတည်းသော အရာဖြစ်တယ်၊ ဒီနေ့ လူ့အစိတ်အပိုင်း
သိရှိမှုပညာဟာ အဲဒီလောက် ရှိခဲ့ပြီ။

ဦးနှောက် ဆောင်ရွက်မှု

- ♣ (၁၀၅) စိတ်တစ်ချက်ဖြစ်တာတိုင်းမှာ လူ့ခေါင်းထဲမှာရှိတဲ့ ဦးနှောက်က
အလုပ်တစ်ခု လုပ်တယ်၊ မြင်တဲ့စိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ကြားတဲ့စိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ နောက်ဆုံး
တွေးတော စဉ်းစားစိတ်ဖြစ်ဖြစ်အထိ အားလုံးပဲ၊ စိတ်တစ်ခုခု ဖြစ်ပြီဆိုရင်
ဦးနှောက်ဟာ အလုပ်တစ်ခုခု လုပ်ရတယ်။
- ♣ (၁၀၆) ဦးနှောက်ဟာ အလကား လုပ်နေတာတွေ မဟုတ်ဘူး၊ လက်ခံတာ
တွေ သိုမှီးတာတွေ နှိုင်းယှဉ်တာတွေ အစရှိတာတွေကို ဆက်လုပ်တယ်၊
ဖျက်သင့်တာဖျက်၊ ပြောင်းသင့်တာ ပြောင်း၊ သီးခြားသိမ်းသင့်တာ သိမ်း
အစရှိတာတွေလည်း လုပ်စရာရှိသလောက်ပဲ လုပ်နေတယ်။
- ♣ (၁၀၇) ဦးနှောက်ဟာ ဒီလိုအထွေထွေလုပ်စရာတွေကို လုပ်တာတစ်ခု
တိုင်းမှာလည်း ဦးနှောက်က လုပ်တာနဲ့အတူ စိတ်ကလည်း စိတ်အဖြစ်နဲ့ဖြစ်
ပေါ်တယ်။ ဖြစ်ပေါ်တဲ့စိတ်တိုင်း ကိုတော့ ဖြစ်တဲ့သူက အကုန်မသိဘူး၊
ညအိပ်တဲ့ အခါလောက်မှ အလုပ်လုပ်လို့ ဖြစ်တဲ့စိတ်ဆိုတော့ ဖြစ်သူက
အိပ်ပျော်နေတော့ဖြစ်မှန်း မသိတော့ဘူး။
- ♣ (၁၀၈) ဒီလို မသိပေမယ့် မသိစိတ်ဆိုတာ အဲဒီ စိတ်ကို တစ်နေရာမှာ
ပြောခဲ့ပြီ၊ သူက အသိခံအာရုံအဖြစ် မရှိဘဲ အသိခံအာရုံကို လက်ခံရတဲ့

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

အာရုံခံအင်္ဂါတာဝန်ယူနေရလို့ မသိရတာကို ခေါ်တဲ့ ငုပ်ရှိုးနေတဲ့ စိတ်ဖြစ်လို့ “မသိစိတ်” ဖြစ်တယ်။

စိတ်အဖြစ်အပျက်တွေ သိနိုင်ခြင်း

- ♣ (၁၀၉) အခုခေတ် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းဆိုင်ရာ အသိပညာက ဒီလောက် အထိ အဆင့်မြင့်ခဲ့ပြီ။ ဒီတော့ စိတ်ကိုကြည့်ရတာ မလွယ်ဘူး၊ အကောင် အထည်မရှိတဲ့အရာဆိုတော့ လုံးမိအောင်လည်း မကြည့်နိုင်ဘူး။
- ♣ (၁၁၀) ဒီလို ဖြစ်ပေမယ့် စိတ်ရဲ့ဖြစ်ပုံ သိဖို့ တကယ်မခက်တော့ဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စိတ်ဖြစ်တိုင်း ဦးနှောက်က မလုပ်ဘဲနေတယ်ဆိုတာ မရှိတာကြောင့်ဘဲ။ ဦးနှောက်ကို ပြန်ကြည့်ရင် စိတ်တွေ ဘယ်လို ဖြစ်တယ် ဆိုတာ အမှားအယွင်းမရှိ သိနိုင်တယ်။
- ♣ (၁၁၁) ပုံစံအားဖြင့် လေယာဉ်တစ်စင်းရဲ့ လှုပ်ရှားဖြစ်ပွားချက်တွေဟာ များမှာပဲ။ အချိန်အားလျော်စွာ ပြောင်းလဲ လှုပ်ရှားမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလှုပ်ရှား ချက်တွေကို သိဖို့ လွယ်ကောင်းမှ လွယ်မှာဖြစ်ပေမယ့် ဒါအတွက် အခက် မရှိအောင် ဒါတွေသိဖို့ မှတ်တမ်းလုပ်ထားတဲ့ သေတ္တာနက်ဆိုတဲ့ အရာ ကလေးရှိတယ်။
- ♣ (၁၁၂) ဒီသေတ္တာနက်ဟာ လေယာဉ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုမှန် သမျှကို မှတ်တမ်း တင်ထားတယ်။ ဒါကို ကြည့်ရင် လေယာဉ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ အားလုံးကို သိရမှာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၁၃) လူ့ဦးနှောက်က လူ့စိတ်ဖြစ်ပွားမှုအတွက် ဒီသေတ္တာနက်ထက် အဆမရေ တွက်နိုင်အောင် ပိုအလုပ်လုပ်ရတယ်။ သေတ္တာနက်က မှတ်တမ်း တင်ရုံလောက်ပဲ။ ဦးနှောက်က ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်တာတွေ အထိ ရှိတယ်။

ကံသင်္ခါရရဲ့ အကျိုးဝိပါက် ဝိညာဉ်

- ♣ (၁၁၄) ဒါတွေကြောင့် ကံသင်္ခါရတွေရဲ့ အကျိုးဝိပါက်ဝိညာဉ်ကို အရကောက်ဖို့မှာ မျက်ကန်း လမ်းလျှောက်သလို ဖြစ်နေဖို့ မဟုတ်တော့ဘူး၊ လယ်ပြင်မှာ ဆင်သွားသလို ထင်ရှားတဲ့အရာ ဖြစ်ခဲ့ပြီ။
- ♣ (၁၁၅) ကံသင်္ခါရဖြစ်တဲ့ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု ပြုသူတွေဟာ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်စိတ်တွေ ဖြစ်ရတယ်၊ ဒီစိတ်တွေဖြစ်တာနဲ့အတူ ဦးနှောက်တွေကလည်း ဖြစ်ပွားမှုတွေ ဖြစ်ရတယ်။
- ♣ (၁၁၆) ဒီဖြစ်တာတွေဟာ နောက်ထပ် ဒီဖြစ်ပွားချက်ကို ပယ်ဖျက်တဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့စိတ် မဖြစ်မချင်း ဦးနှောက် အသစ်ကလည်း မဖြစ်တော့ ဒီအတိုင်းပဲ မပျက်မစီး တည်ရှိနေတယ်။
- ♣ (၁၁၇) ဒါကို ပုံထုတ်ကြည့်ရင် ပိုမိုသိသာမယ်၊ သက်မဲ့အရာ ဝတ္ထုတစ်ခုကို ရွှေ့ရှားမှုတွေ အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် လုပ်ပြီးနောက် နောက်ဆုံးတည်ရှိတဲ့ လှုပ်ရှားမှုမှာ ရပ်ထားလိုက်ပြီး၊ အဲဒီ ရပ်တည်မှုကိုလည်း ဘယ်အား သက်ရောက်မှုမှ မရှိတော့ဘူးဆိုရင် အဲဒီရပ်တည်မှုအတိုင်းပဲ တည်ရှိနေမှာ ဖြစ်တယ်။

ဆန့်ကျင်စွန့်ပစ် ချေဖျက်ခြင်း

- ♣ (၁၁၈) သူများပစ္စည်း ခိုးမှုကို ဆန့်ကျင်စွန့်ပစ်တာ မလုပ်သေးရင် သူခိုးပဲ ဖြစ်နေမယ်၊ ခိုးပြီးလို့ ကာလတွေ ဌာနတွေ ဘယ်လို ပြောင်းပြောင်းပဲ၊ ခိုးမှုကို မစွန့်ရင် သူခိုးပဲ ဖြစ်နေတာပဲ။
- ♣ (၁၁၉) သူလုပ်ဆောင်မှု တစ်ခုခုဟာ နောက်လုပ်ဆောင်မှု တစ်ခုခု ပြုခြင်းရဲ့ ချေဖျက်တာကို မခံရရင် မခံရသေးသမျှအထိ မကျေမပျက် တည်ရှိနေတယ်၊ သင်ကြားဆည်းပူးထားတဲ့ အတတ်အသိလည်း သင်ကြားဆည်းပူး

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ချက်တွေနဲ့ ချေဖျက်မှ ပျက်တယ်၊ မချေဖျက်ရင် မပျက်ဘဲ လူမှာတည်နေတယ်။

- ♣ (၁၂၀) အသုံးမပြုဘဲ ထားတာကြာရင် မေ့လျော့တယ်ဆိုတာလောက်တော့ ဖြစ်မယ်၊ မပျက်ဘူး၊ မေ့တယ်ဆိုတာ ဖော်မရတဲ့ မလွယ်တာလောက်ဘဲ။

ပျက်သောစိတ်နှင့် ဦးနှောက်မှတ်သားမှု

- ♣ (၁၂၁) စိတ်ကို မပျက်ဘူးပြောတာ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ဖြစ်တဲ့အတိုင်း လိုက်လုပ်တဲ့ ဦးနှောက်မပျက်ဘူး ပြောတာပဲ။ ဥပမာ စိတ်ကူးတွေ စာနဲ့လိုက် ရေးမယ်ဆိုရင် စိတ်ကူးတွေက ချက်ချင်းပျက်ကြမှာ ဖြစ်ပေမယ့် စိတ်ကူးချက်တွေကို မှတ်တမ်းလုပ်ထားတဲ့စာက မပျက်တာလိုဘဲ။
- ♣ (၁၂၂) ဒီတော့ စိတ်ကူးချက် ပျက်သွားလို့ မရှိပေမယ့် ဘာတွေလဲသိချင်ရင် စိတ်ကူးချက်ကြည့်လို့တော့ မရတော့ဘူး၊ စာရေးထားတာကို ဖတ်ရင် စိတ်ကူးချက်တွေကို တသဝေမတိမ်း သိလို့ရတယ်။
- ♣ (၁၂၃) ဒီလိုပဲ အတတ်တွေ အသိတွေ လွန်ကျူးမှုတွေ ဆောင်ရွက်ချက်တွေဆိုတာလည်း အဲဒီအချိန်တွေက ဖြစ်တဲ့စိတ်တွေ မရှိကြတော့ဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီစိတ်တွေ ဖြစ်တာနဲ့အတူ အလုပ်လုပ်ထားတဲ့ ဦးနှောက်က မပျောက်မပျက်ဖြစ်တည်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် ကာလတွေ ဌာနတွေ ပယောဂတွေ ပြောင်းပေမယ့် ဒါတွေပြန်ဖော်ရင် နှေးတာမြန်တာလောက်က လွဲလို့ ပြန်ပေါ်ကြတာ အထင်အရှားဖြစ်တယ်။

တန်ဖိုးမသိ အရွယ် တုံ့ပြန်ချက်

- ♣ (၁၂၄) တချို့လူတွေမှာ ဝန်းကျင်လောကရဲ့ တန်ဖိုးကို မသိခင်က လွဲလွဲမှားမှား တန်ဖိုးဖြတ်ပြီး ကြောက်ခြင်း မက်ခြင်းတွေနဲ့ တုံ့ပြန်ခဲ့ချက်တွေ ရှိနေတတ်ကြတယ်၊ တန်ဖိုးသိတတ်တဲ့အခါမှာ အသိမှားယွင်းတဲ့

တန်ဖိုးဖြတ်ချက်တွေကို မပြောင်းနိုင်ဘဲ ကြောက်စရာ မဟုတ်တာကို ကြောက်တာ၊ မက်မောစရာ မဟုတ်တာကို မက်မောတာတွေ ရှိနေကြတယ်။

- ♣ (၁၂၅) ဒါမျိုး ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်ရှိတဲ့သူဟာ အရေအတွက် နည်းပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် မပေါ်လွင်တဲ့ တန်ဖိုးမှား တုံ့ပြန်မှုတွေကတော့ လူတိုင်းဆီမှာပဲ အများအပြား ရှိကြတယ်။

တန်ဖိုးသိပြီး အရွယ် တုံ့ပြန်ချက်

- ♣ (၁၂၆) တန်ဖိုးဖြတ်တတ်ပြီးတဲ့ အရွယ်ရောက်မှလည်း မှားယွင်း တန်ဖိုးဖြတ်တာတွေ ရှိကြတယ်၊ ကိုယ်ထင် ကုတင်ရွှေနန်းဆိုတဲ့ စကားဟာ တန်ဖိုးဖြတ်လွဲတာကို ပြတဲ့ စကားပုံဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၂၇) ဒီလိုလွဲတဲ့ လူကလည်းလွဲပြီး တုံ့ပြန်ရတာကို ညာဉ်ကပ်တာပဲ၊ ဘာပဲလုပ်လုပ် မှားချင်မှား မှန်ချင်မှန် လုပ်ပြီးရင်တော့ ညာဉ်ကပ်မှာပဲ၊ အဲဒါ ဝိညာဉ်ပဲ။
- ♣ (၁၂၈) ဒီဝိညာဉ်ဟာ တုံ့ပြန်မှု ကိုယ်နှုတ်နှလုံးက ကံသင်္ခါရ မြောက်တဲ့ အရာတွေ ဖြစ်နေရင် ပဋိသန္ဓေဝိပါက် ဝိညာဉ်ဖြစ်မှာပဲ၊ ကံသင်္ခါရ မကောက်ထိုက်တဲ့တုံ့ပြန်မှုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်ဆိုရင် ပဋိသန္ဓေ မထိုက်တဲ့ ဝိပါက်မထိုက်တဲ့ ဝိညာဉ်ဖြစ်မှာပဲ။
- ♣ (၁၂၉) ဒီနေရာမှာ ဝိညာဉ်ကတော့ သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်ဖြစ်တဲ့ အတွက် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိထိုက်တဲ့ ဝိပါက်ဝိညာဉ်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ ဒီဝိညာဉ်ဟာ မြုပ်ကွယ်တဲ့ စိတ်ဖြစ်ပေမယ့် သိလို့မရတဲ့စိတ် မဟုတ်ဘူး၊ ပြီးခဲ့တဲ့အချက်တွေနဲ့ ဖေါ်တဲ့အခါ ဒီစိတ်တည်ရှိတဲ့ ကောက်ကြောင်းဟာ အထင်းသား ဖြစ်နေတာ တွေ့နိုင်တာပဲ၊ ဝိညာဉ်အရ ဒီမျှပဲ လေ့လာကြရင် လုံလောက်တယ်။

နာမ်ရုပ်

- ♣ (၁၃၀) နာမ်ရုပ်အရ ကောက်ကြရအောင်၊ နာမ်ရုပ်ဆိုလို့ နာမ်ဖြစ်သမျှ ရုပ်ဖြစ်သမျှတွေ ကောက်ရမလိုဖြစ်ပေမယ့် ကောက်ရမယ့် နေရာကြည့်တော့ နာမ်ရုပ်တိုင်း မရနိုင်တာ သိကြရမယ်၊ နေရာက သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်နဲ့ အတူဖြစ်ကြရမယ့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါ ကြပ်ကြပ် သတိမူ ရမယ်။
- ♣ (၁၃၁) နေရာကို သတိမမူဘဲ နာမ်ရုပ်ဆိုတဲ့နာမည်ကိုပဲ ကြည့်ပြီး နာမ်ဖြစ် သမျှ ရုပ်ဖြစ်သမျှတွေ ကောက်မိတတ်ကြတယ်၊ ကံသင်္ခါရကြောင့်ဖြစ် တာ မဟုတ်ခဲ့တဲ့ နာမ်တွေ ရုပ်တွေဟာ ဒီနေရာက နာမ်ရုပ်အရ နာမ်တွေ ရုပ်တွေ မဟုတ်ကြဘူး၊ နာမ်ဝိပါက်နဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေပဲ ဒီနေရာမှာ နာမ်ရုပ် အရကောက်ကြရမယ်။
- ♣ (၁၃၂) ဝိပါက်နာမ်တွေဆိုတာ ကံသင်္ခါရနှင့် သဘောသဘာဝ တူမျှကြ တဲ့စိတ်တွေနှင့် ကျန်တဲ့စိတ်နှင့် အတူဖြစ်တဲ့ နာမ်သဘောတရားတွေပဲ၊ ကမ္မဇရုပ်တွေဆိုတာက ကံသင်္ခါရက ဖြစ်စေလိုက်တဲ့ ရုပ်တွေဆိုတာ ရှိတယ်၊ လူမှာရုပ်တွေရှိတယ်၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ရှိကြတာတွေပဲ။
- ♣ (၁၃၃) ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဓာတ်ကြီးလေးပါးမှာပဲ ကံ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောတွေ ဆိုတာရှိတယ်၊ တခြား အကြောင်းတွေကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပထဝီစတာတွေလည်း ရှိတယ်။ ဒီနေရာမှာ အခြားအကြောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်တဲ့ရုပ်တွေ မပါဘူး၊ နာမ်ရုပ် အရမှာ ဒီထက် ထူးခြားတာ ပြောစရာမရှိဘူး။

သဠာယတန

- ♣ (၁၃၄) သဠာယတနအရကောက်ရမယ်၊ သဠာယတနမှာ “အာယတန” ဆိုတာပါဠိစကားပဲ၊ အာယတနခြောက်ပါးပေါ့၊ အာယတန ဆယ့်နှစ်ပါး ရှိတယ်၊ ဒီခြောက်ပါးက အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးပဲ၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ခြောက်ပါးရဲ့ နာမည်ဖြစ်တယ်၊ ဒီခြောက်ပါးဟာ အာရုံခြောက်ပါးကို လက်ခံယူတဲ့အတွက် အာရုံခံ အင်္ဂါခြောက်ပါးလည်း ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၃၅) ဒီခြောက်ပါးဟာ ရှင်းတယ်၊ မျက်စိ နားအစရှိတာတွေဟာလူမှာ ရှိတဲ့ ကံသင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အရာတွေပဲ၊ မနတစ်ခုကလည်း ကံသင်္ခါရရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိထိုက်တဲ့ မနပဲ၊ အဲဒါ မနောဒွါရပဲ။
- ♣ (၁၃၆) မနာယတနဟာ ဝိညာဉ်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ ဒီဝိညာဉ်ပဲ မနာယတနရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ ဓမ္မာရုံတွေရဲ့ တည်ရာအဖြစ်နဲ့ တာဝန်ထမ်းဖို့ လုပ်မှာဖြစ်လို့ မနာယတနလို့ ပြောရတာဖြစ်တယ်။

ဖဿ

- ♣ (၁၃၇) ဖဿဆိုတာလည်း ဖဿတိုင်းကို ယူလို့ မရဘူး။ ကံသင်္ခါရ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဖဿကိုပဲ ယူရမယ်။ အာယတနခြောက်ပါးအပေါ်မှာ အာရုံ အထွေထွေက ကျရောက်မယ်၊ အဲဒီကျရောက် ဆုံစည်းမှုကို ဖဿလို့ပြော ရတယ်။ ဖဿဆိုတာ အာရုံနဲ့ ဒွါရ ဆုံစည်းကြမှုရဲ့ နာမည်ပဲ။

ဝေဒနာ

- ♣ (၁၃၈) ဝေဒနာဆိုတာ ဝိပါကဝဋ်အင်္ဂါ ၅-ပါးရဲ့ နောက်ဆုံး အင်္ဂါပဲ။ ဝေဒနာဆိုတာ ဘာလဲ၊ အာရုံခံအင်္ဂါတွေနဲ့ အာရုံတွေ ဆုံစည်းကြလို့

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ဖဿတွေ ဖြစ်တဲ့အခါ ခံစားမှုတွေ ပေါ်လာတာပဲ။ အဲဒီခံစားမှုကိုပဲ ဝေဒနာလို့ ခေါ်တယ်။

- ♠ (၁၃၉) ဒီမှာ အကြောင်းသင့်လို့ ခံစားမှုအကြောင်း နည်းနည်းဖွင့်ကြည့် လေ့လာကြည့်ကြမယ်။ ဝေဒနာဆိုတာဟာ အရက်တော့ သိမှုတစ်မျိုးရဲ့ နာမည်ပဲ။ ဒီသိမှုက ဝိညာဉ်သိသလို သညာသိသလို ပညာသိသလို သိတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဝေဒနာဆိုတာ သိတာရဲ့နာမည်ပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♠ (၁၄၀) ဝေဒနာ သိက လက်ငင်းအာရုံရဲ့ ပမာဏကို ရှေးက အာရုံတွေရဲ့ ပမာဏနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြီး ပိုတာ၊ လျော့တာ၊ တူတာ ဒီသုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုးကိုပဲ သိတာ ဖြစ်တယ်။
- ♠ (၁၄၁) ဥပမာ ချိန်ခွင်ရဲ့ လျှာနဲ့ တူချင်တယ်။ လျှာဟာ ခွက်နှစ်ခုထဲက အရာတွေ များတာ၊ နည်းတာ မသိဘူး၊ တစ်ခွက်နဲ့တစ်ခွက် ပိုတာ၊ လိုတာ၊ တူမျှတာ ဒီသုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုး ပြတယ်။ ခံစားမှု ဝေဒနာလည်း ဒီလိုပဲ။
- ♠ (၁၄၂) ဒီဝေဒနာအရလည်း ဝေဒနာမှန်သမျှကို ယူလို့မရဘူး၊ ကံကြောင့် ဖြစ်တဲ့ အာရုံခံ အင်္ဂါတွေနဲ့ တွေ့သိလို့ရတဲ့ ခံစားမှု ဝေဒနာလောက်ပဲ ယူလို့ရမယ်၊ ဝေဒနာအရလည်း ဒီမျှပဲ သိပေးကြရမယ်။

အခန်း (၄)
ပထမ သံသရာပတ်လည်ပတ်ပုံ

အခန်း (၄)

ပထမ သံသရာပတ်လည်ပတ်ပုံ

- ♣ (၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟာ ဒီအင်္ဂါခုနစ်ရပ်အထိနဲ့ပဲ ဒုက္ခသံသရာက လည်သွားခဲ့ပြီ၊ ဒီတော့ နောက်အင်္ဂါ ငါးရပ်ရဲ့ အနက်ကောက်ချက်ကို ခဏနားပြီး ဒီမှာပဲ သံသရာလည်ပုံ ကြည့်ကြမယ်။ ဒီအထိမှာ-
- ♣ (၂) မသိခြင်း၊ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်ခြင်း၊ ညာဉ်ကပ်ခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်ထခြင်း၊ အာရုံခံအင်္ဂါပေါ်ခြင်း၊ အာရုံနှင့်တွေ့ခြင်း၊ ခံစားခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ပြန်နိုင်အောင် အကောက်တွေ လုပ်ခဲ့ပြီးပြီ။
- ♣ (၃) ကံ လွန်ကျူးမှုရဲ့ ဒုက္ခအဖြစ်ကို မသိတာ အဝိဇ္ဇာ၊
 -ကံ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်တာ သင်္ခါရ၊
 -ညာဉ်ကပ်တာ ဝိညာဉ်၊
 -ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာထတာ နာမ်ရုပ်၊
 -အာရုံခံအင်္ဂါတွေ ပေါ်တာ သဠာယတန၊
 -အာရုံနဲ့အာရုံခံအင်္ဂါတွေ တွေ့တာ ဖဿ၊
 -ခံစားမှု(အသိ)ပေါ်တာ ဝေဒနာ။
- ♣ (၄) ဒီခုနစ်ပါးမှာ -
 ၁။ အဝိဇ္ဇာက “ကိလေသာဝဋ်”။
 ၂။ သင်္ခါရက “ကမ္မဝဋ်”။
 ၃။ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတွေက “ဝိပါကဝဋ်”ပဲ ဖြစ်တယ်။

လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု ဝဋ်များ

- ♣ (၅) ဒီဝဋ်သုံးခုမှာ လူတွေသိဖို့ ထင်ရှားတာက လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု ကမ္မ ဝဋ်ပဲ၊ဒီဝဋ်ဖြစ်တာကို လူတွေ အလွယ်တကူ သိကြမြင်ကြတာပဲ၊ ကျန်တဲ့ဝဋ် နှစ်ဟာ မထင်ရှားတတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဘုရားက ဒါကို သူ့ဉာဏ်နဲ့ သိခဲ့ မြင်ခဲ့တယ်၊ ဒါကြောင့် လူတွေကို အပြည့်အစုံ ညွှန်ပြခဲ့တယ်။
- ♣ (၆) ဒီတော့ လူတွေက ဒီဝဋ်သုံးပါးကို အပြည့်အစုံ သိမြင်ခွင့်ရခဲ့တယ်၊ ဒါကြောင့် လူတွေက ဒီဝဋ်သုံးပါးကို အပြည့်အစုံ သိအောင် လေ့လာဆင်ခြင် အသိဝင်ကြရမယ်။
- ♣ (၇) လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုတွေ လုပ်သူတိုင်းဟာ အမှတ်တမဲ့နဲ့ အကြောင်း မရှိဘဲ လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှု ပြုကြတာမဟုတ်ဘူး၊ ဟိတ်လိုခေါ်တဲ့ မူလလို့ လည်းခေါ်တဲ့ကိလေသာ ထူတစ်မျိုးမျိုးရဲ့ ဒဏ်ကို မခံနိုင်လို့ လွန်ကျူးကြ တာပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၈) သတ်မှု၊ ခိုးမှု၊ သူ့မယားမှားမှု အစရှိတဲ့ သူများအပေါ် လွန်ကျူး တုံ့ပြန်မှု ပြုကြသူတွေဟာ မပြုမီမှာ သတ်မှု၊ ခိုးမှု၊ သူ့မယား မှားမှု အစရှိတာတွေ လွန်ကျူးမှုတွေ လုပ်ရင် ချမ်းသာသုခတွေ ရလိမ့်မယ်လို့ မှားယွင်းသိခဲ့တယ်။
- ♣ (၉) ဒါကြောင့် ချမ်းသာသုခ လိုချင်စိတ်တွေ တစ်ဖွဖွထတယ်၊ ဒါနဲ့ပဲ လွန်ကျူးမှု လုပ်ငန်းတွေ လုပ်တာဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၀) ဒီတော့ လွန်ကျူးမှုရဲ့ အကြောင်းနိဒါန်းဟာ အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ကိလေသာ ဖြစ်တယ်။ မသိမှုကြောင့် လွန်ကျူးမှုဖြစ်တယ်လို့ ပြောရမှာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၁) လွန်ကျူးမှုမှာ အကျိုး နိဂုံးလည်း ရှိပြန်တယ်။ အဲဒါက ညာဉ် ကပ်ခြင်းအစ ခံစားမှုဝေဒနာအဆုံး သဘောတရားတွေ ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒီ ဝိညာဉ်စတာတွေဟာ လွန်ကျူးမှုကြောင့် ဖြစ်တာတွေပဲ။ လွန်ကျူးမှုတက်က ကြည့်တော့ ဝိညာဉ်စတာတွေဖြစ်တာဟာ လွန်ကျူးမှုရဲ့ အကျိုး နိဂုံး

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

တွေ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောရတယ်။

- ♣ (၁၂) ဒီတော့ လူဟာ တစ်စုံတစ်ရာ လွန်ကျူးမှုလုပ်တယ်ဆိုရင် အဲဒီ လွန်ကျူးမှုမှာ “နိဒါန်း”လည်း ရှိတယ်။ “နိဂုံး”လည်း ရှိတယ်။ ဒါတွေပါ ပြတ်ပြတ်သားသားမြင်မှ လွန်ကျူးမှုနှင့် စပ်ပြီး သိဖွယ်တွေအကုန်ကို သိတယ်လို့ ပြောရမယ်။
- ♣ (၁၃) လုပ်တော့ လုပ်တယ်၊ လုပ်တာရဲ့ အကြောင်းလည်း မသိ၊လုပ်လို့ ဘာဖြစ်တယ်ဆိုတာလည်း မသိတာဟာ ဒီအလုပ်ကို မသိတာလို့ဘဲ ပြောရမှာဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၄) ဘုရားက လူတွေကို သူတို့လုပ်တဲ့ အမှုတွေနှင့်စပ်ပြီး အကုန်သိလို့ စိတ်စိတ် ပိုင်းပိုင်းညွှန်ပြခဲ့တာပဲ။ ကံသင်္ခါရတွေဟာ ဥဒယဗ္ဗယ (ဖြစ်ပျက်) သဘောရှိတာတွေ ဖြစ်တယ်၊ အဖြစ်အပျက်သဘော ရှိတာတွေပဲ။ ဒါကို သိတာဟာ ကံသင်္ခါရတွေရဲ့ လက္ခဏာတွေသိတာပဲ။
- ♣ (၁၅) လက္ခဏာတွေက အနိစ္စ (ပျက်စီးခြင်း)၊ ဒုက္ခ (ဆင်းရဲခြင်း)၊ အနတ္တ (အနှစ်သာရမရှိခြင်း)တွေပဲ။ ဒါတွေ သိရင် ကံသင်္ခါရကို ငြီးငွေ့တာ ဖြစ်တာပဲ။ ဒါဖြစ်ရင် စင်ကြယ်ဖို့ လမ်းကြောင်း စရောက်တော့တာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဟောခဲ့တာတွေ ရှိတယ်။

ဒုက္ခရဲ့ ဝယ

- ♣ (၁၆) ကံသင်္ခါရတွေရဲ့ အဖြစ်အပျက်သိတယ်ဆိုတာ ဒီကံသင်္ခါရတွေနဲ့ အဲဒါတွေရဲ့ နိဒါန်း၊ နိဂုံးအစုံ အကုန်ကို သိမြင်တာ ဖြစ်တယ်။ ကံကို “ဘဝ”လို့ ခေါ်တယ်၊ ဘဝသံသရာ လည်ပတ် ဖြစ်ပွားတာကို မြင်တာဟာ ကံသင်္ခါရရဲ့ အပျက်မြင်တာပဲ။

တစ်ခုတိုင်းရဲ့ ဖြစ်ပျက် ကောက်မှား

- ♣ (၁၇) ဒါကို လွဲမိအောင် လွဲဖို့ လုပ်ကြတယ်။ ဒီဘဝသံသရာမှာ အင်္ဂါခုနစ် ချက်ရှိတဲ့ အနက်က တစ်ချက်တိုင်း နောက်တစ်ချက် မဖြစ်ခင်ဘဲ ပျက် တယ်။ အဲဒီအပျက်မြင်တာဟာ သင်္ခါရရဲ့ အပျက်ဖြစ်တဲ့ အနိစ္စအစရှိတဲ့ လက္ခဏာတွေမြင်တာလို့ လွဲမိအောင် လွဲကောက် မိကြတယ်။ လွဲစရာ ရှားရှားပါးပါးပဲ။
- ♣ (၁၈) လောကမှာ လူတစ်ယောက် အဖြစ်အပျက်ကို သိဖို့လေ့လာတာတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီ လူရဲ့ လှုပ်ရှားမှု တစ်ကွက်တိုင်းရဲ့ ဖြစ်ပြီး ပျက်တာ သိတာဟာ အဲဒီလူ့အဖြစ်အပျက် သိတာလား၊ အဲဒီ လူရဲ့ လှုပ်ရှားမှု တစ်ကွက်ခြင်းတွေကို စုပေါင်း ပုံဖော်လိုက်တဲ့အခါ ထွက်လာတဲ့ အဖြစ် အပျက်ကို သိတာဟာ အဖြစ်အပျက် သိတာလား၊ ဒီမေးခွန်း ဖြေကြည့်ရင် သိနိုင်တယ်။
- ♣ (၁၉) ဘုရားက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟောတာဟာ အင်္ဂါရပ် တစ်ခုချင်းရဲ့အပျက် ကို မြင်စေချင်လို့လား၊ ဒီအင်္ဂါရပ်တွေ ပေါင်းရုံးဖြစ်ပွားမှုရဲ့ အဖြစ်အပျက် မြင်စေချင်လို့လားဆိုတာ ပေါ်လွင်ပြီးဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂၀) အစိတ်အင်္ဂါတစ်ခုချင်း အပျက်မြင်စေချင်တာဆိုရင် ဒီလိုတစ်ခုကို စွဲပြီး တစ်ခုဖြစ်ပုံတွေ ပြောနေဖို့ မလိုဘူးမဟုတ်လား၊ တစ်ခုကို စွဲပြီး တစ်ခုဖြစ်တာကို ဟောတာလည်း တစ်ခုရဲ့ ပျက်တာပြောဖို့ပဲ ဆိုရင် ဟောတာရဲ့ အကျိုးဘာရှိသေး တော့သလဲလို့ မေးရမှာပဲ။

ကံ လည်ပတ်မှုရဲ့ ဖြစ်ပျက်မှန်

- ♣ (၂၁) “သင်္ခါရတို့ရဲ့ ‘ဝယ’ သဘောဖြစ်တာကို မမေ့ကြနဲ့ ရဟန်းတို့”လို့ မြတ်စွာဘုရား လွန်ခါနီးမှာ နောက်ဆုံး မိန့်ကြားခဲ့တယ်။

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

- ♣ (၂၁) ဝယဆိုတာဟာ ဒုက္ခပဲ၊ သင်္ခါရတွေ သံသရာ လည်တာဟာ အားလုံးဒုက္ခအစု အဝေးကြီးပဲလို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ အဆုံးမှာ မိန့်ကြားချက် ရှိတယ်။
- ♣ (၂၂) ဒါကြည့်ရင်ပဲ သိဖို့ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်တယ်။ သဘာဝယုတ္တိနဲ့ ကြည့်ရင်ပဲ အလွန်ထင်ရှားလှတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာကို လေ့လာရာ မှာ ဒီအချက်ကို ကြပ်ကြပ်ပဲ သတိထား လေ့လာကြရလိမ့်မယ်။

အခန်း (၅)
ဝဋ်ဆက်လည်ပုံ

အခန်း (၅)

ဝဋ်ဆက်လည်ပုံ

- ♣ (၁) ဘဝသံသရာ တစ်ပတ်လည်ပြီး နောက်ပြတ်ပြီး ရပ်သွားတာ မဟုတ်ဘူး၊ အပတ်ပေါင်းများစွာ လည်ပတ်ရမယ့် စက်တစ်ခု အကြောင်းပြောတဲ့အခါ စက်လည်ပုံကို တစ်ပတ်ပြည့်အောင် လည်ပြရင် ပြည့်စုံတယ်။
- ♣ (၂) ဒီလိုပဲ ဒီမှာလည်း တစ်ပတ်တည်း လည်ပြီး ပြတ်သွားလို့ တစ်ပတ်တည်း လည်ပြတာ မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ပတ်လည်ပြရင် အပတ်များစွာ လည်တာကို သိနိုင်လို့ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃) ဝိပါကဝဋ်အဆုံး ခံစားမှု ဝေဒနာရောက်တဲ့အခါ ဘဝသံသရာရဲ့ ပထမတစ်ပတ် ဆုံးပြီ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄) ဒါဆုံးရင် ဘဝသံသရာ လည်ပတ်မှုဆုံးတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ပေါ်လွင်ဖို့နဲ့ ဝိပါကဝဋ်က ကိလေသာဝဋ်ကို ပြန်ဖြစ်ပေါ်စေတယ်ဆိုတာ သိပြီး ဘဝသံသရာ စက်ရဟတ် လည်ပတ်ပုံကိုပါ သိစေဖို့အတွက် ကိလေသာဝဋ်ဖြစ်တဲ့ ရှစ်အမှတ် အင်္ဂါဖြစ်တဲ့ တဏှာကို ဆက်ဟောတာပဲ၊ ဝေဒနာကို စွဲပြီး တဏှာဖြစ်တယ်လို့ ဟောတယ်။

တဏှာ

- ♣ (၅) အဲဒီတဏှာအစရှိတဲ့ အင်္ဂါရုပ်ငါးရပ်ကို အရကောက်ကြမယ်။ တဏှာဆိုတာ ဘာလဲ၊ တဏှာရဲ့ သဒ္ဓါနက်ကတော့ ဆာလောင်ခြင်းပဲ။ ဒီနေရာမှာ ဘာသာရပ်သုံး အနက်က “ဘဝဆာလောင်မှု”လို့ ဖြစ်ရမယ်။

- ♣ (၆) ဘဝဆိုတာက ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ ကံသင်္ခါရရဲ့ နာမည် ဖြစ်တယ်။
အဲဒီ ကံသင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတနတွေ အပေါ်ကို
ပတ်ဝန်းကျင် အာရုံအသစ်တွေက ရိုက်ခတ်လာတယ်။ အဲဒီအခါ ဝေဒနာထ
တာပဲ။
- ♣ (၇) အဲဒီခံစားမှုဝေဒနာဟာ အာရုံခံအင်္ဂါမှာ ထင်လာတဲ့အာရုံကို ခံစားတဲ့
ဝေဒနာဖြစ်ပေမယ့် သင်္ခါရအဟောင်းက ဖြစ်စေလိုက်တဲ့ အရာဖြစ်လို့
ဝေဒနာအဟောင်းလို့ ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၈) အာရုံကတော့ အပြင်အပက အသစ်အာရုံပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနှစ်ခု
ပေါင်းစပ်ထိတွေ့တဲ့ အခါမှာ ပေါ်တဲ့ ဝေဒနာဟာ သင်္ခါရနှင့် ဆက်စပ်တဲ့
ဝေဒနာဖြစ်တယ်။
- ♣ (၉) ဒီဝေဒနာဟာ အသစ်အာရုံ ခံစားတာဖြစ်ပေမယ့် ဝေဒနာရဲ့ “ဇာတိ”က
ကံသင်္ခါရ ဖြစ်နေတာကြောင့် အာရုံရဲ့ အရသာကို ကံသင်္ခါရ ပြုစဉ်က
အာရုံနှင့်ယှဉ်တွဲခံစားမှာ ဖြစ်တယ်။ အတူပြု ခံစားတယ်လို့ ပြောလည်း
ရတယ်။
- ♣ (၁၀) ဒီတော့ ဝေဒနာကို ဖြစ်စေလိုက်တဲ့ ကံသင်္ခါရမျိုး ပြုချင်စိတ်တွေ
ထတွေ့တာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ စိတ်တွေဟာ တဏှာတွေပဲ။
- ♣ (၁၁) အဲဒီတဏှာဟာ ခံစားမှုဝေဒနာကို စွဲပြီး ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာကြောင့်
ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။
- ♣ (၁၂) ပုံစံထုတ်ကြည့်ရင် ပိုရှင်းမယ်။ သူများမယား မှားမှုလွန်ကျူးသူဟာ
မှားပြီးရင်
-ကိုယ် လွန်ကျူးစဉ်က စိတ်အတိုင်း စိတ်တွေဖြစ်နေမှု ဝိညာဉ်ကပ်မယ်။
-ကိုယ်တွေ့ စိတ်တွေကလည်း ဝိညာဉ်နဲ့အတူ ထကြမယ်။
-အာရုံခံအင်္ဂါတွေကလည်း ဒီစိတ်တွေ ကိုယ်တွေ့ကြောင့် ဖြစ်တာဆိုတော့
ကံသင်္ခါရရဲ့ အမျိုးအနွယ်တွေပဲ ဖြစ်တယ်။
-ဒီအပေါ်မှာ ထင်လာတဲ့ အာရုံက အမျိုးသမီးအာရုံဖြစ်မယ်ဆိုရင် ခံစားမှုက

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

လွန်ကျူးခဲ့ဖူးတဲ့အဖြစ်တွေက ခံစားခဲ့ရဖူးတာနဲ့ ထပ်တူဖြစ်တဲ့ ခံစားမှုမျိုးပဲ ခံစားမှာ ဖြစ်တယ်။

- ♣ (၁၃) ဒီတော့ “တဏှာဟာ ဆာလောင်တယ်”ဆိုတော့ ဘာကို ဆာသလဲ ဆိုတာ ပေါ်လွင်တယ်။ ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန်ကျူးမှု)ကိုပဲ လွမ်းတယ်၊ သတိရတယ်၊ အောင့်မေ့တယ်ဆိုတာတွေ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၄) ဒီတော့ “တဏှာ”အရဟာ ဆာလောင်တာ မှန်သမျှတွေ မဟုတ်ဘူး၊ ဝေဒနာကို စွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာဖြစ်တာကြောင့် ဝေဒနာကလည်း ကံ၊သင်္ခါရ (လွန်ကျူးမှု)တွေကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ဝေဒနာပဲဖြစ်တာကြောင့် ကံ၊သင်္ခါရ (လွန်ကျူးမှု)ကို ဒါမှမဟုတ် ဘဝကို ဆာလောင်တာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောရမယ်။ တဏှာအရကောက်ဟာ ဒီလောက်ဆို ရှင်းလောက်ပါပြီ။

ဥပါဒါန်

- ♣ (၁၅) ဥပါဒါန်အရ ဆက်ကောက်ကြမယ်။
ဥပါဒါန်ဟာ ဥပ+အာဒါန ဆိုတဲ့ စကားနှစ်လုံးပေါင်းပဲ။
အဓိပ္ပာယ်က “ဥပ”က အာဒါနကို မဲတင်းပေးတဲ့ စကားပဲ။
- ♣ (၁၆) အာဒါနဟာ ယူတာဖြစ်တယ်ဆိုတော့-
“ဥပါဒါန်”ဟာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ယူတယ်။ လွန်လွန်ကဲကဲ ယူတယ်။
ယူစရာမဟုတ်ဘဲ ယူတယ်။ အယူသည်းတယ်ဆိုတဲ့ စကားတွေရဲ့ အနက် တွေပါပဲ။ စွဲလမ်းခြင်းလို့လည်း အနက်ပြန်ကြတယ်။
- ♣ (၁၇) အရကောက်ကတော့ တဏှာကပဲ၊ ဖြစ်ဖန်များတော့ အချင်းချင်း အားပေးချက်တွေရပြီး ပြင်းထန် လွန်ကဲလာတဲ့ သဘောပဲဖြစ်တယ်။
ဒါကို ဥပါဒါန်ပြောရတာပဲ၊ ဒီဥပါဒါန်လည်း တဏှာပါပဲ။ ဒါကြောင့် တဏှာရယ် ဥပါဒါန်ရယ် ဒီနှစ်ချက်ဟာ ကိလေသာတွေပဲ ဖြစ်တယ်။
ဘဝဆာလောင်မှုတွေချည်း ဖြစ်ကြတယ်။

ဘဝဟောင်းတွေကို လွမ်းပြီး ဘဝသစ် လိုချင်မှုတွေပဲ ဖြစ်တယ်။

- ♣ (၁၈) ဝေဒနာအထိ အင်္ဂါရပ်တွေဟာ ဘဝဟောင်းက ဘဝသံသရာ လည်ပတ်မှု အဆုံးပဲ။
- ♣ (၁၉) ဒီအဆုံးဟာ မဆုံးဘဲ ဘဝသစ် သံသရာကို ဘယ်လိုစပ်တယ်ဆိုတာ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်အချက်တွေ ဆက်ဖြစ်တာနဲ့ သိစေတာပဲ။
- ♣ (၂၀) အခု တဏှာနဲ့ ဥပါဒါန်ဟာ ဘဝသစ်ဖြစ်ဖို့ ကိလေသာ အချက် တွေအဖြစ် ပေါ်လာကြပြီ၊ ဒီတော့ ဘာဖြစ်သလဲ။

ဘဝ

- ♣ (၂၁) ဥပါဒါန်ကို စွဲပြီး ဘဝဖြစ်တယ်ဆိုပြီးတော့ ကမ္မဝဋ်ကို ကိလေသဝဋ်က ဖြစ်စေလိုက်တာကို ဘုရားက ဟောတယ်။ ဒီတော့ ဘဝအရ ကောက်ကြ ရမယ်။
- ♣ (၂၂) ဒီမှာ ဘဝဆိုတာ ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန်ကျူးမှု)တွေကိုပဲ ခေါ်လိုက် တာဖြစ်တယ်။ ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန်ကျူးမှု)တွေက တခြား၊ ဘဝက တခြား တွေ မဟုတ်ဘူး၊ ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန်ကျူးမှု)မှာ ပုညာပုညအာနန္ဒာတွေလို့ ပြောခဲ့တယ်။
- ♣ (၂၃) ဘဝကျတော့ ဘာကြောင့် ဒီလို အရှည်မပြောသလဲ ထင်စရာပဲ။

ဘဝကြီး ကိုးပါး

- ♣ (၂၄) ဘဝမှာကျတော့ ဘဝသံပါပါနဲ့ပဲ ပြောရလို့ပဲ။
ဘဝသံတွေက ဘယ်လိုတွေလဲ-
-ကာမဘဝ၊
-ရူပဘဝ၊

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

-အရူပဘဝ၊ (ဒါမှမဟုတ်)

-ဧကဝေါကာရဘဝ၊

-စတုဝေါကာရဘဝ၊

-ပဉ္စဝေါကာရဘဝ၊

-သညီဘဝ၊

-အသညီဘဝ၊

-နေဝသညီနာသညီဘဝဆိုပြီး ဘဝတွေက အခေါ်အဝေါ်တွေ ရှိတယ်။

ဘဝကြီး ကိုးပါးလို့လည်း ခေါ်ကြရတယ်။

♣ (၂၅) ဒါတွေက ကံသင်္ခါရတွေရဲ့ ဖြစ်နေတဲ့ အခြေအနေတွေအရ ခေါ်တဲ့ နာမည်တွေပဲ။ ခန္ဓာတစ်ပါး ရှိတာ၊ လေးပါး ရှိတာ၊ ငါးပါး ရှိတာ၊ သညာ ရှိတာ၊ သညာ မရှိတာ၊ သညာ ရှိ မရှိ ဒီလိုတွေဖြစ်တဲ့ကံတွေ ရှိကြတယ်။

♣ (၂၆) ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပကံတွေလည်း ရှိတာ မဟုတ်လား၊ အဲဒါတွေရဲ့ နာမည်တွေပဲ။ ဒီထက်ကျယ်ကျယ် ပြောရင် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံဘဝအထိ ပြောရမယ်၊ အဲဒါတွေလည်း ကံတွေရဲ့ နာမည်တွေပဲ ဖြစ်တယ်။

♣ (၂၇) ဒီတော့ ဘဝဆိုတာ သီးခြားအရာတစ်ခု မဟုတ်ဘူး၊ သင်္ခါရအရ ကောက်ခံစဉ်က အရာတွေကိုပဲ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

♣ (၂၈) သင်္ခါရတွေဟာ ဘဝတွေပဲ။

သင်္ခါရဟာ နာမည်တွေ အများအပြား ရှိတယ်။

-ကံလို့လည်း ခေါ်တယ်။

-သင်္ခါရလို့လည်း ခေါ်တယ်။

-ဘဝလို့လည်း ခေါ်တယ်။

-ဒုက္ခလို့လည်း ခေါ်တယ်။ ဒါတွေဟာ တစ်ခုတည်းရဲ့ နာမည်တွေပဲ၊

လွန်ကျူးတုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ စေတနာကလေးရဲ့ အမည်တွေပဲ ဖြစ်တယ်။

ကာမဘဝ

- ♣ (၂၉) ကာမဘဝကို တစ်ဆယ့်တစ်လွှာ၊ ရူပဘဝကို တစ်ဆယ့်ခြောက်လွှာ၊ အရူပဘဝကို လေးလွှာဖြန့်လိုက်ရင် ဘုံဘဝ သုံးဆယ့်တစ်ဘဝ ဖြစ်တာပဲ။
- ♣ (၃၀) ကာမဘဝဟာ လူချင်းချင်းအပေါ်မှာ လွန်ကျူးတဲ့ တုံ့ပြန်မှု စေတနာတွေပါပဲ။
- ♣ (၃၁) ဒီစေတနာဟာ တစ်ဆယ့်တစ်မျိုး ခွဲခြားလိုက်တဲ့ အခါမှာ ကာမဘဝ တစ်ဆယ့်တစ်ဘဝ ဖြစ်လာတာပါပဲ။
  - ကာမအကုသိုလ် စေတနာက ဖြစ်ရပ်လေးမျိုး၊
  - ကာမကုသိုလ် စေတနာတွေက ဖြစ်ရပ်ခုနစ်မျိုး၊ပေါင်းစေတနာ တစ်ဆယ့်တစ်မျိုးဟာ ကာမဘဝ တစ်ဆယ့်တစ်ဘဝ ဖြစ်တယ်။

ရူပ၊အရူပဘဝ

- ♣ (၃၂) ရူပဘဝလည်း ဒီလိုပဲ လူလူချင်းအပေါ် ရူပရှုထောင့်က လွန်ကျူး တုံ့ပြန်မှု အချင်းအရာ တစ်ဆယ့်ခြောက်မျိုးရှိလို့ ဒီတစ်ဆယ့်ခြောက်မျိုးဖြစ်တဲ့ စေတနာတွေကို ရူပဘဝတွေ တစ်ဆယ့်ခြောက်ဘဝလို့ အပြောခံရတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃၄) အရူပဘဝလည်း လူအချင်းချင်းအပေါ် အရူပအမြင်နဲ့ လွန်ကျူးတဲ့ တုံ့ပြန်မှုလေးမျိုးဖြစ်တဲ့ စေတနာလေးမျိုးကို အရူပဘဝလေးမျိုး ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃၅) ဒါတွေထဲမှာ ရူပဘဝ တစ်ဆယ့်ခြောက်မျိုးထဲက အဆုံးစွန်ဘဝဟာ အသညသတ္တဖြစ်တယ်။ အဲဒီဘဝရောက်ရင် သညာတွေ ပျောက်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီရူပပဉ္စမဈာန် စေတနာဟာ “အသညီဘဝ”လို့ ပြောရတာပဲ။ ကျန်တဲ့စေတနာကံတွေက သညာရှိကြတာဖြစ်လို့ သညီဘဝတွေ

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ပြောရတာဖြစ်တယ်။

- ♣ (၃၆) ဧကဝေါကာရဘဝဆိုတာဟာ ခန္ဓာတစ်ခုရှိလို့၊ ဒီရူပအသညသတ် စေတနာကံဟာ ဧကဝေါကာရဘဝ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃၇) စတုဝေါကာရဘဝဆိုတာ ခန္ဓာလေးခုရှိတဲ့ အရူပဘဝ စေတနာကံရဲ့ နာမည်ပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၃၈) ပဉ္စဝေါကာရဘဝ ဆိုတာက ကျန်တဲ့ စေတနာကံတွေရဲ့ နာမည်တွေ ဖြစ်ကြတယ်။

လူတုံ့ပြန် လှုပ်ရှားချက် လွန်ကျူးမှု

- ♣ (၃၉) ဗုဒ္ဓဘုရားက -
ဘဝဆိုတာကို လွန်ကျူး တုံ့ပြန်မှုတွေရဲ့ နာမည်တွေ ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ပြီး ခေါ်ခဲ့တယ်။
- ♣ (၄၀) “ဘဝ”ဆိုတာ မွေးသေအတွင်း တည်ရှိနေမှုရဲ့ နာမည်မဟုတ်ဘူး။ “ဘဝ”ဆိုတာ လူ့အပေါ်မှာ တုံ့ပြန် လှုပ်ရှားချက်ရဲ့ လွန်ကျူးမှုပဲ ဖြစ်တယ်။ ဘဝဟာ ကမ္မ(သင်္ခါရ)ပဲ။
- ♣ (၄၁) တဏှာဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ ကိလေသဝဋ်တွေကို စွဲပြီး ဖြစ်တယ်။ ပြွဲပြီးဖြစ်တဲ့ “ဘဝ”သံသရာပတ်မှာ ကိလေသာဝဋ်နှင့် ကမ္မဝဋ်တွေရဲ့အရ အမည်တွေဟာ ဒီကအမည်တွေနဲ့ ကွဲနေတယ်။ ဒါကတော့ ပြောချက်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်မှု အလျောက် ဖြစ်တာပဲ။ တကယ်တော့ အတူတွေပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄၂) ပထမ“ဘဝ”သံသရာမှာလည်း ကိလေသဝဋ် အရကို တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တွေ ပါရမှာပဲ။
- ♣ (၄၃) ဒုတိယ “ဘဝ”သံသရာမှာ သင်္ခါရပြောချက်ကို “ဘဝ”လို့ ပြောလို့ ရတယ်။ ဒုတိယ “ဘဝ”သံသရာမှာ ကမ္မဝဋ်အရ ဘဝပြောချက်ကိုပဲ သင်္ခါရလို့ ပြောရမှာ ဖြစ်တယ်။

ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ

- ♣ (၄၄) အခုဒုတိယပတ် “ဘဝ”သံသရာရဲ့ ဝိပါကဝဋ်ကို ပြောကြမယ်။
ဒီမှာ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏလို့ နှစ်ချက်ပဲ ပြတယ်။ ပြချက်က ပထမပတ်
“ဘဝ”သံသရာရဲ့ ဝိပါကဝဋ်က ပြချက်ရဲ့ နာမည်တွေနဲ့လည်း မတူဘူးဘဲ။
- ♣ (၄၅) “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”လို့ ဒီအမည် နှစ်ချက်ဟာ ပထမပတ်က
ငါးချက်ရဲ့ အခြေအနေပြ နာမည်တွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီနှစ်ချက်ပြောရင် ဟို
ရှေ့က ငါးချက်လည်းရတယ်။ ဟိုရှေ့က ငါးချက်ပြောရင်လည်း ဒီက
နှစ်ချက်လည်း ရပြီးသားပဲ။
- ♣ (၄၆) ဟိုရှေ့က ငါးချက်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊
ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဒါတွေဟာ မကောင်းတဲ့ဖြစ်ရပ်ရဲ့ အဖြစ်တွေ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄၇) ဟောင်းနွမ်း ပျက်စီးမှု “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”တွေလည်း ဖြစ်တယ်။
ဒါကြောင့် ဒီငါးခုကိုပဲ “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”လို့ခေါ်ရတာပဲ။
- ♣ (၄၈) “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”ဟာ သဘာဝတရား တစ်ခု မဟုတ်ဘူး။
ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဒီငါးချက်ရဲ့ အခြေအနေပြ
အမည်တွေပဲ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီတော့ “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ”တို့ရဲ့
အရကောက်ဟာ သီးခြား မရှိဘူးဆိုတာ သိရမယ်။

သံသရာ နှစ်ပတ်

- ♣ (၄၉) အခု လေ့လာခဲ့တာဟာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့ အင်္ဂါရပ် တစ်ဆယ့်နှစ်ခုကို
အနက်အရကောက်ခဲ့တာပဲ။ အနက်အရကောက်ပုံနှင့် လည်ပတ်ပုံတွေလည်း
ပြောခဲ့ကြတယ်။
- ♣ (၅၀) ဒီပြချက်ရဲ့ အင်္ဂါဆယ့်နှစ်ပါးဆိုတော့ “ဘဝ”သံသရာကို နှစ်ပတ်

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

လည်ပြတာပဲ ဖြစ်တယ်။

- ♣ (၅၁) ပထမ တစ်ပတ် ဆုံးရင် ဒုတိယတစ်ပတ် ဘယ်လိုဆက်တယ် ဆိုတာ ပြတယ်။ ဒါကို သိရင် အဆက်မပြတ်လည်ပတ်ပုံ ပေါ်ပြီပဲ။
- ♣ (၅၂) ပထမ “ဘဝ” သံသရာမှာ အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ကိလေသာဝဋ် ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒါကို ထောက်ပြီး “သင်္ခါရ” ဆိုတဲ့ ကမ္မဝဋ်ဖြစ်တယ်။ ဒါကိုထောက်ပြီးတော့ “ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” ဆိုတဲ့ဝိပါကဝဋ်တွေ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၅၃) ဒါဆိုရင်-
“ကိလေသာကြောင့် ကံဖြစ်၊ ကံကြောင့် ဝိပါကံဖြစ်တယ်” လို့ သိရပြီ။
- ♣ (၅၄) ဒီကဆက်ပြီး-
“ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” ဆိုတဲ့ ဝိပါကဝဋ်ကြောင့် “တဏှာ၊ ဥပါဒါန်” ဆိုတဲ့ ကိလေသဝဋ် ဖြစ်ပြန်တယ်။
ဒါကိုထောက်ပြီး “ဘဝ” ဆိုတဲ့ ကမ္မဝဋ် ဖြစ်ပြန်တယ်။
ဒါကိုထောက်ပြီး “ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ” ဆိုတဲ့ ဝိပါကဝဋ် ဖြစ်ပြန်တယ်။
- ♣ (၅၅) ဒါကို ကြည့်တော့ “ဝိပါကဝဋ်” ဟာ ကိလေသဝဋ်ကို ပြန်ဖြစ် စေတယ်ဆိုတာ ပေါ်လွင်တာပဲ။
- ♣ (၅၆) ဒုတိယ “ဘဝ” သံသရာပတ်မှာလည်း ဝိပါကဝဋ်ပဲ အဆုံးသတ် ထားတယ်။ ဒီအဆုံးဟာလည်း အစကလိုပဲ နောက် “ဘဝ” သံသရာရဲ့ ကိလေသာဝဋ်ကို ပြန်ဖြစ်ပေါ်စေမယ်ဆိုတာ သိသာတယ်။

ဒုက္ခအရိယသစ္စာ

- ♣ (၅၇) ဒါတွေအရ သိရတာမှာ-
ဝဋ်တွေဟာ “ကိလေသကြောင့် ကံဖြစ်၊ ကံကြောင့် ဝိပါကံဖြစ်၊
ဝိပါကံကြောင့် ကိလေသာ ပြန်ဖြစ်” ဒီလို လည်ပတ်နေတာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို လည်ပတ်မှုကြီးတွေ တချာလှည့်လှည့် ဖြစ်ပွားနေရမှုဟာ

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၆၁

ဒုက္ခတွေ အစုအပုံလိုက် ဖြစ်မှုကြီးများ ဖြစ်တယ်။

- ♠ (၅၈) ဒီတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟာ သစ္စာလေးချက်မှာ ဒုက္ခအရိယသစ္စာအချက် ရဲ့ ဖြစ်ပွားပုံ ပြဆိုချက်ကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♠ (၅၉) ဒုက္ခအရိယသစ္စာတွေဟာ ပိုင်းခြားသိစရာကိစ္စ ရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဘယ်လို ပိုင်းခြားသိရမလဲ မေးစရာပဲ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လို သူ့အကန့်နဲ့သူ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားနေပုံအထိ သိတာဟာ ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိ တာပဲ။
- ♠ (၆၀) ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန်ကျူးမှု)တွေဟာ ဒုက္ခတွေပဲ။ အဲဒီ ကံ၊ သင်္ခါရ(လွန် ကျူးမှု)တွေဟာ အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ အကြောင်းတွေလည်း ရှိကြတယ်။ အကျိုးမဲ့ ဖြစ်ကြတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကျိုးတွေလည်းရှိ ကြတယ်။
- ♠ (၆၁) ဒုက္ခကလည်း ဒီလိုပဲ၊ အကြောင်းတွေလည်း ရှိကြတယ်၊ အကျိုး တွေလည်း ရှိကြတယ်။ ဒီလို ဒုက္ခရဲ့ ဝဋ်အဖြစ် လည်ပတ်နေပုံကို သိ တာဟာ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိတာပဲ ဖြစ်တယ်။

အခန်း (၆)
ဗုဒ္ဓရဲ့ ကမ္မဝါဒ

အခန်း (၆)

ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒဟာ ကမ္မဝါဒ ဖြစ်

- ♣ (၁) နောက်ပြီးတော့လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိတယ်ဆိုတာဟာ ကံ၊ ကံရဲ့ အကြောင်း၊ အကျိုးကို သိတာပဲ။ အဲဒါတွေကို သိမှ “ကမ္မဝါဒ”ကို သိတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂) ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ “ကမ္မဝါဒ”ပဲ ဖြစ်တယ်ဆိုတော့ “ကမ္မဝါဒ” ကို သိတာ ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို သိတာပါပဲ။ ဒါကို သိတာဟာလည်း ဗုဒ္ဓကို သိတာပဲ။
- ♣ (၃) အဲဒီ “ကမ္မဝါဒ”ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားက ပြတယ်ဆိုတော့ ပဋိစ္စ သ်တရားဆိုတာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို ပြတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ဒေသနာပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄) နောက်နှောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာတွေဟာ “ကမ္မဝါဒ” နှင့်စပ်ပြီး အမှန်အကန် မသိနိုင်အောင် ရှိနေကြတယ်။ သူတို့တွေဟာ “ကံ”ကိုလည်း မသိကြတော့ သူတွေ ဖြစ်နေကြတယ်။
- ♣ (၅) **“ကံထမ်းလာတာ မမြင်ရဘူး၊ လုံထမ်းလာတာပဲ မြင်ရတယ်”** ဆိုတဲ့ စကား၊ **“ကံယုံလို့ ဆူးပုံမနင်းနဲ့”** ဆိုတဲ့စကား အစရှိတာတွေကို ပြောလာကြတယ်ဆိုတော့ ဒါတွေဟာ “ကံ”ကို မသိကြဘူးဆိုတာ ဖော် ပြချက်တွေပဲ။

ကံရဲ့အကျိုး မှား မှန်

- ♣ (၆) “ကံ”ဆိုတာ လူမမွေးမီ ရှေ့အတိတ်ဘဝ တစ်နေရာက ပါလာတဲ့

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၆၅

အရာလို့မှတ်ယူထားကြတယ်။ အဲဒီ“ကံ”ဟာ အဲဒီမှာရှိတဲ့ ကိလေသာကြောင့် ဖြစ်တာလို့ ပြောကြတယ်။

- ♣ (၇) အခု ယူလို့ရတဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်နေတာဟာ ဝိပါက်လို့လည်း မှတ်ယူကြတယ်။ ဒီဝိပါက်အပေါ်မှာ ပေါ်တဲ့ကိလေသာနဲ့ ဒီကိလေသာကြောင့်ပြုတဲ့ “ကံ”ဟာ သေပြီးနောင်ဘဝကျမှ ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေမှာလို့ ခံယူထားကြတယ်။
- ♣ (၈) ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်တဲ့ အခြားဘာသာတွေက ကံနဲ့ ဝိပါက် ဆက်ပုံတွေ ဖြစ်နေတာကို မဆင်ခြင်မိကြဘူး။
- ♣ (၉) ပြီးတော့လည်း ကံရဲ့အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်ပုံနဲ့ စပ်လို့လည်း အတော်ကြီး မသိဖြစ်ကြတယ်။ “သဒိသံပါကံ ဇနေတိ= တူသောအကျိုးပေးတယ်” လို့ ခံယူကြတယ်။
- ♣ (၁၀) တူပုံက ကိုယ်က သူများလက်ဖြတ်ရင် ကိုယ့်လက် အဖြတ်ခံရ မယ်ဆိုတာမျိုး ပြောကြတယ်။ ကိုယ်က သူ့သတ်ရင် ကိုယ်အသတ်ခံ ရမယ်။ ကိုယ်က သူ့ပစ္စည်းခိုးရင် ကိုယ့်ပစ္စည်း အခိုးခံရမယ်။ ကိုယ်က သူ့လိမ်ရင် ကိုယ်အလိမ်ခံရမယ် ဒီလိုတွေ ပြောကြတယ်။
- ♣ (၁၁) ခိုးမှုဆိုးမှုကြောင့် တိုင်းပြည်က အပြစ်ပေးထောင်ချခံရတာတွေကို လည်း ခိုးတဲ့ဆိုးတဲ့ အစရှိတဲ့ ကံရဲ့အကျိုးတွေလို့ ထင်မှတ်ချင်ကြတယ်။ ဒါတွေဟာ “ကံ”အကြောင်း ဘာမှမသိသူတွေ ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြနေတဲ့ အချက်တွေပဲ။
- ♣ (၁၂) ကိုယ်က သူ့လည်ဖြတ်လို့ ကိုယ်လည်ပြတ်တယ်ဆိုတာ ရှားပါတယ်။ ကိုယ်က သူ့သတ်လို့ ကိုယ့်သတ်သူ ဆိုတာလည်း ဒီလိုပဲ ရှားပါတယ်။
- ♣ (၁၃) ခိုးလို့ဆိုးလို့ နိုင်ငံတော်က “အပြစ်ပေးထောင်ချရတယ်”ဆိုတာ လည်း နိုင်ငံတော်မရှိရင် အပြစ်ရမလား၊ နိုင်ငံတော်ကအပြစ်ကို အနည်း အများ သတ်မှတ်ချက် မတူတာတွေ ရှိတယ်။
- ♣ (၁၄) ဒါတွေက ဘယ်လိုလဲ၊ အဲဒီနိုင်ငံတော်က တာဝန်ရှိသူတွေ မသိအောင်

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

အပြစ်တွေပြုပြီးဆိုရင်လည်း အပြစ်ပေးထောင်ကျတာ မဖြစ်ဘူး၊ ဒီတော့ ကံရဲ့အကျိုးပေးက မေးစရာတွေ ရှိနေမှာ ဖြစ်တယ်။

ကံအကျိုးပေး အရကောက်

- ♣ (၁၅) ကံက အကျိုးပေးဆိုတာတွေဟာ အဲဒါတွေ မဟုတ်ဘူး။ “ကံ”ရဲ့ အကျိုးပေးတယ်ဆိုတာ “ကံလုပ်ပြီး ကံလုပ်စဉ်က အာရုံတွေပေါ်ပြီး ကံလုပ်စဉ်က လုပ်ခဲ့တာတွေအတိုင်း ကိုယ်တွေ စိတ်တွေ ဖြစ်နေတာဟာ တစ်ခုတည်းသော ကံရဲ့အကျိုးအစစ် ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၁၆) အဲဒါ တူတဲ့အကျိုးပေးမှုပဲ၊ လုပ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း ခံစားနေရတာတွေပဲပေါ့၊ တုံ့ပြန်လွန်ကျူးခဲ့စဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း အသိတွေနဲ့ ကိုယ်နေစိတ်ထားတွေက မပြောင်းဘဲ ဖြစ်နေတယ်။
- ♣ (၁၇) မျက်စိကလည်း လွန်ကျူးစဉ်က လွန်ကျူးစရာအပေါ် မြင်တဲ့အတိုင်း မြင်တတ်တဲ့မျက်စိ၊ နားအစရှိတာတွေမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်နေတယ်။
- ♣ (၁၈) ဒီတော့ ထင်လာတဲ့ အာရုံတွေကိုလည်း အဲဒီအတွင်းက မြင်ခဲ့ကြားခဲ့တာ တွေနဲ့ မခြား မြင်တယ်၊ ကြားလည်း ကြားတယ်။
- ♣ (၁၉) ခံစားမှုကျတော့လည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ တုံ့ပြန်လွန်ကျူးစဉ်ကအတိုင်း ခံစားနေရတယ်၊ ဒါပေမယ့် အာရုံတွေက တကယ် တုံ့ပြန်လွန်ကျူးစဉ်က အာရုံတွေ မဟုတ်ဘူး ဖြစ်နေတယ်။
- ♣ (၂၀) ဒါကြောင့် ခံစားမှုဟာ အာရုံအမှန် တကယ်မရှိဘဲ အာရုံယူရတာဖြစ်တဲ့ အတွက် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်တဲ့ ခံစားရမှုတွေအဖြစ် ပြောင်းလဲခံစားရတယ်၊ အဲဒီအာရုံကို ငတ်တဲ့ခံစားမှု ခံရတာပဲ ဖြစ်တယ်။

ကံရဲ့ အဆက်ဆက်အကျိုး

- ♣ (၂၁) ဒါတွေဟာ ကံတွေရဲ့ စစ်မှန်တဲ့အကျိုးတွေဖြစ်တယ်။ ကံရဲ့အကျိုးဆိုလို့

တခြားမရှိဘူး၊ တခြားကို ပြောမယ်ဆိုရင် အဆက်ဆက် အကျိုးကိုပဲ ပြောရမှာ ဖြစ်တယ်။

♣ (၂၂) အဆက်ဆက်ဆိုတာက ဒီအကျိုးတွေကြောင့် “ကိလေသာ”တွေ ပေါက်၊ “သင်္ခါရ”တွေ ပြန်လုပ်၊ အကျိုးတွေ ထပ်ပေါ်၊ အကျိုးတွေ ပေါ်က “ကိလေသာ”တွေ ထပ်ပေါက်၊ “ကံ”တွေထပ်လုပ်၊ အကျိုးတွေထပ်ပေါ်၊ ဒီ“ဘဝ (ကံ)”တွေ အဆက်ဆက်ဖြစ်တာကို အကျိုးဆက်ဆက်လို့ ပြောရတာ ဖြစ်တယ်။

♣ (၂၃) ဒီလိုဖြစ်ရင်တော့ ဒီအထဲက “ဘဝ”တွေ ဆိုးတာထက် ဆိုးဆိုးသွားပြီး မကောင်းတဲ့ ဘေးဒဏ်တွေ သင့်တော့တာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုပဲအကျိုးပေးစရာရှိတယ်၊ တခြား“ကံ”ရဲ့အကျိုးဆိုတာ မရှိဘူး။

အရကောက် မှားမှန်

♣ (၂၄) ဒီလိုဆိုရင်

- ကိုယ်က သူ့လက်ဖြတ်လို့ ကိုယ့်လက်ပြတ်ခံရတာတွေ
- ကိုယ်က သူ့သတ်လို့ ကိုယ် အသတ်ခံရတာတွေ၊
- ကိုယ်က သူ့ပစ္စည်းခိုးလို့ ကိုယ့်ပစ္စည်း အခိုးခံရတာတွေနဲ့
- ခိုးလို့ ဆိုးလို့ အစိုးရက အပြစ်ပေးထောင်ချ ခံရတာတွေက ဘယ်လိုတွေလဲ မေးစရာတွေရှိတယ်။

♣ (၂၅) အဒါတွေရဲ့ အဖြေကတော့ မခက်ခဲဘူး။ သူ့လက်ဖြတ်လို့ ကိုယ့်လက် အဖြတ်ခံရတယ်ဆိုတာရဲ့ အကြောင်းဟာ ကိုယ့်ညံ့လို့ပဲ။ သူ့သတ်လို့ ကိုယ် အသတ်ခံရတယ်ဆိုတာလည်း ဒီလိုပဲ ကိုယ်က ညံ့လို့ပါပဲ။ သူ့ဟာ ခိုးလို့ ကိုယ့်ဟာ အခိုးခံရတာလည်း ကိုယ်ကညံ့လို့ပါပဲ။

♣ (၂၆) ကိုယ်က ခိုးလို့ဆိုးလို့ ကိုယ် အပြစ်ပေး ထောင်ချခံရတာလည်း ကိုယ့်ညံ့လို့ပဲ ပြောရမှာပဲ ဖြစ်တယ်။ မညံ့သူတွေဟာ မမိဘူး၊ မိဦးတော့ မခံရအောင် လုပ်နိုင်သူတွေ မခံကြရဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေဟာ “ကံ”ရဲ့အကျိုးတွေ

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ဖြစ်တာ မဟုတ်ကြပါဘူး။ ကိုယ်ညံ့လို့ ဖြစ်တာတွေချည်းပဲ။

- ♣ (၂၇) တကယ့် “ကံ”ရဲ့ အကျိုးပေးအစစ်ဟာ “ကံ”ကို လွန်ကျူးပြီး၊ အဲဒီလွန်ကျူး စဉ်ကအတိုင်း ဖြစ်နေတာကို မပျောက်နိုင်ဖြစ်ပြီး တွေ့သမျှ အာရုံတွေကိုလည်း အဲဒီလို လွန်ကျူးစရာတွေအဖြစ် ခံစားမှုဖြစ်နေတာတွေပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ “ကံ”ရဲ့အကျိုးဝိပါက် အစစ်ပဲ။
- ♣ (၂၈) ဒီလိုဖြစ်တော့ ဒီ“ကံ” မျိုးလုပ်ချင်စိတ် ကိလေသာထတယ်။ နောက် ဒီ“ကံ”မျိုးလုပ်ပြန်တယ်။ ဒီတော့ ဒီ“ကံ”ကို ရှေးကလုပ်ပြီးစဉ်က ဖြစ်သလိုပဲ ပြန်ဖြစ်နေတယ်။ ဒီလိုနဲ့ “ကံ”(ဘဝ)သံသရာ လည်တာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါ “ဘဝ”သံသရာပဲ၊ ဒုက္ခရဲ့ ဝယ(အပျက်)သဘောပဲ ဖြစ်တယ်။

နိဂုံးပိုင်း

- ♣ (၂၉) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ် ပြောခဲ့တာ ရှည်သွားပြီ၊ အရကောက်ခဲ့တယ်။ ဝဋ်စွဲခဲ့တယ်။ ဝဋ်ဆက်ခဲ့တယ်။ သံသရာရဲ့ အနက်နှစ်ခုကို ကွဲပြားအောင် ခွဲပြခဲ့တယ်။ ကံရဲ့အကျိုးပေးတယ်ဆိုတာ အရကောက်နိုင်ဖို့ အမှားအမှန် ယှဉ်ပြီး ဝေဖန်ပြခဲ့တယ်။
- ♣ (၃၀) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့ အဖြစ်ဟာ ဒုက္ခရဲ့အဖြစ် ဖြစ်ပုံပြောခဲ့တယ်။ ဒုက္ခရဲ့ ဝယ(အပျက်)ဆိုတာ တစ်ခုချင်း ပျက်တာမဟုတ်ဘဲ ကံရဲ့လည်ပတ်မှု တစ်ခုမှာ ပျက်ပုံပြခဲ့တယ်။ ဘဝတွေကို ပြခဲ့တယ်။ သံသရာထဲမှာ လူလည်တာ မဟုတ်ပုံ၊ လူထဲမှာ သံသရာလည်ပုံ ပြခဲ့တယ်။
- ♣ (၃၁) ဒီလောက်ဆိုရင်တော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပြောပြချက်ဟာ ပြည့်စုံလုံလောက် သွားပြီ ဖြစ်လို့ ဒီမှာပဲ နိဂုံးချုပ် အဆုံးသတ်လိုက်ပါတယ်။

(စိစဉ်တင်ပြသူ)

ဓမ္မဝိဟာရီ

ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

(ငါးဘွဲ့ရဓမ္မာစရိယ၊ဝိသိဋ္ဌပါကဋ)

နွေစံရာ အရိယဓမ္မသမဂ္ဂ ဥယျာဉ်

စိုးမိုးအိုင်ရွာအနီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး

၂၀၁၉၊ ခုနှစ် ဇွန်လ (၁၉)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

Gmail- nwesanyar@gmail.com

ph- 09-402649715 . 09-402049715

09-798228446 . 09-969832546

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ‘ကမ္မဝါဒ’ ဖြစ်

- ♣ (၁) နောက်ပြီးတော့လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိတယ်ဆိုတာဟာ ကံ၊ ကံရဲ့ အကြောင်း၊ အကျိုးကို သိတာပဲ။ အဲဒါတွေကို သိမှ “ကမ္မဝါဒ” ကို သိတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂) ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ “ကမ္မဝါဒ”ပဲ ဖြစ်တယ်ဆိုတော့ “ကမ္မဝါဒ” ကို သိတာ ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို သိတာပါပဲ။ ဒါကို သိတာဟာလည်း ဗုဒ္ဓကို သိတာပဲ။
- ♣ (၃) အဲဒီ“ကမ္မဝါဒ”ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားက ပြတယ်ဆိုတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားဆိုတာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို ပြတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ဒေသနာပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄) နောက်နှောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာတွေဟာ “ကမ္မဝါဒ” နှင့်စပ်ပြီး အမှန်အကန် မသိနိုင်အောင် ရှိနေကြတယ်။ သူတို့တွေဟာ “ကံ”ကိုလည်း မသိကြတော့ သူတွေ ဖြစ်နေကြတယ်။
- ♣ (၅) **“ကံထမ်းလာတာ မမြင်ရဘူး၊ လုံထမ်းလာတာပဲ မြင်ရတယ်”** ဆိုတဲ့ စကား၊ **“ကံယုံလို့ ဆူးပုံမနင်းနဲ့”** ဆိုတဲ့စကား အစရှိတာတွေကို ပြောလာကြတယ်ဆိုတော့ ဒါတွေဟာ “ကံ”ကို မသိကြဘူးဆိုတာ ဖော်ပြချက်တွေပဲ။ (စာ- ၆: ၆၄)

အခန်း (၇)
ဓမ္မဝိဟာရီဆရာတော်၏
ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

အခန်း (၇)

ဓမ္မဝိဟာရီဆရာတော်၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

- ♣ (၁) ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏနဲ့ ပရိသတ်ကို ရှေးဦးစွာ မိတ်ဆက်ပေးချင်ပါတယ်။ ပရိသတ်များအနေနဲ့ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မမှန်ကန်တဲ့ အသိပေးချက်ရထားလို့ ခေါင်းထဲမှာ သိချင်နေတာတွေ သိစရာတွေလည်း ရှိကောင်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏနဲ့ ပရိသတ်ကို မိတ်ဆက်ပေးရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။
- ♣ (၂) ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏနဲ့စပ်လို့ သိချင်စရာတွေက **“ဓမ္မဝိဟာရီ”** ဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလဲ၊ ဘယ်တုန်းက တရားသိမြင်တယ်လို့ ဝန်ခံပြောဆိုခဲ့တာလဲ၊ သူ့ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ဘာတွေလုပ်လို့ ဘာတွေဖြစ်နေတာလဲ ဆိုတာတွေကို မေးချင် မြန်းချင် သိချင်ကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါတွေကိုပဲ ပြောပြပေးပြီး ပရိသတ်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးလိုက်ပါတယ်။
- ♣ (၃) **“ဓမ္မဝိဟာရီ”** ဆိုတာ အရိုးရှင်းဆုံးပြောရင် **“တရားနဲ့ပဲနေသူ”** လို့ အဓိပ္ပာယ် ရှိပါတယ်။ **“တရား”** ဆိုတာတွေက မတရားတာ မမျှတတာတွေရဲ့ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ မှန်သမျှဟာ တရားတာ မျှတတာတွေပါပဲ။
- ♣ (၄) အဲဒီ **“တရား”** ဆိုတာ ရှောင်ကြဉ်စရာ ဒုစရိုက်=မကောင်းမွန်တဲ့အကျင့်ဆိုးတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး ဆောင်စရာ သုစရိုက်= ကောင်းမွန်တဲ့အကျင့် မျှတတဲ့အကျင့်တွေကို ဆောင်နေတာပါပဲ။
- ♣ (၅) ရှောင်ကြဉ်စရာ မကောင်းမွန်တဲ့အကျင့်ဆိုးတွေဆိုတာက ကံသင်္ခါရတရားတွေပဲ၊ ဆောင်စရာ ကောင်းမွန်တဲ့အကျင့် မျှတတဲ့အကျင့်တွေ ဆိုတာက အဲဒီ ကံသင်္ခါရတရား တွေကို ရှောင်ကြဉ်လို့ဖြစ်တဲ့ ဝိသင်္ခါရတရားတွေပဲ။
- ♣ (၆) ဒီတော့ ကံသင်္ခါရတရားတွေဟာ မတရားတာ မမျှတတာတွေဘဲ။

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၇၃

မတရားတာ မမျှတတာတွေဖြစ်လို့ အဲဒီ ကံသင်္ခါရတရားတွေကို
လူရှောင်ကြဉ်ရတာပဲ။

- ♣ (၇) လူရှောင်ကြဉ်ရမှာတွေကို မရှောင်ကြဉ်ရင် လူ့အသိုင်းအဝိုင်း လူ့အဖွဲ့အစည်း
လူသားလောကကြီး တစ်ခုလုံး ဘယ်တော့မှ ငြိမ်းချမ်းသာယာမှု မဖြစ်ဘူး။
- ♣ (၈) ရှောင်ကြဉ်စရာတွေကို ရှောင်ကြဉ်ရုံလေးမျှနဲ့ မပြီးသေးဘူး၊ လူဆောင်စရာ
ကောင်းမွန်တဲ့အကျင့် မျှတတဲ့အကျင့်ဖြစ်တဲ့ ဝိသင်္ခါရတရားတွေကိုလည်း ဆောင်
ပါမှ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း လူသားလောက လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးဟာ ငြိမ်းချမ်းသာ
ယာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။
- ♣ (၉) အဲဒီလိုဖြစ်လာဖို့ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏက ရှေ့သွား ခေါင်း
ဆောင် စံပြပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်နဲ့ မတရားတာ မမျှတတာတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး
တရားတာမျှတတာတွေကို ဆောင်ပြီးနေပြသူဖြစ်လို့ **“ဓမ္မဝိဟာရီ”** လို့ခေါ်
ပါတယ်။
- ♣ (၁၀) ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော်ကို ကောဇာနှစ် (၁၃၀၀) ပြည့်နှစ်၊ နယုန်လဆန်း
(၃) ရက်၊ ခရစ်နှစ် (၁၉၃၈) ခုနှစ်၊ မေလ (၃၁) ရက်၊ အင်္ဂါနေ့မှာ အရှေ့
တောင်အာရှ၊ အာစီယံဒေသတွင်းနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊
ပခုက္ကူခရိုင်၊ မြိုင်မြို့နယ်၊ ခေါင်းကွဲကျေးရွာနေ ဦးမြဒင်+ ဒေါ်လှဒွန်းတို့မှ
မွေးဖွားခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၁၁) ၁၉၄၃၊ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂၊ ခုနှစ်ထိ ဆရာတော် အသက်(၅)နှစ်သား
အရွယ်မှ (၁၄)နှစ်သား အရွယ်ထိ ကျောင်းသားဘဝဖြင့် နန္ဒာရာမရွာဦးကျောင်း
ဆရာတော် ဦးပညာထံမှာ ဘုန်းတော်ကြီးသင်ပညာကို သင်ကြားဆည်းပူးခဲ့ပါ
တယ်။
- ♣ (၁၂) ကောဇာနှစ် (၁၃၁၄)ခုနှစ် နယုန်လကွယ်နေ့၊ ခရစ်နှစ် (၁၉၅၂) ခုနှစ်
ဇွန်လမှာ နန္ဒာရာမရွာဦးကျောင်းဆရာတော် ဦးပညာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုပြီး
ရှင်သာမဏေဘဝ အဖြစ်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနှစ်မှာပဲ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးခရိုင်၊ မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်သို့

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

စာပေပရိယတ္တိ သင်ကြားဆည်းပူးရန် ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခဲ့ပါတယ်။

- ♣ (၁၃) ကောဇာနှစ် (၁၃၂၀) ခုနှစ် နယုန်လဆန်း (၃)ရက်၊ ခရစ်နှစ် (၁၉၅၈)ခုနှစ် မေလ (၂၀)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့မှာ နန္ဒာရာမရွာဦးကျောင်း ဆရာတော် ဦးပညာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းဘဝအဖြစ် ရောက်ခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၁၄) ၁၉၅၂၊ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂၊ခုနှစ်ထိ မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင် သီတင်းသုံးကာ ဆရာတော် သက်တော်(၂၅)နှစ်ထိ မစိုးရိမ်ကျောင်း တိုက်စာချနာယက ဆရာတော်များ၊ မိုးကောင်းကျောင်းတိုက် ဒေးဝန်းဆရာ တော် ဦးဇောတိကာဘိဝံသ၊ ဝေယံဘုံသာကျောင်းတိုက် ဆရာတော် ဦးကလျာဏဘိဝံသ၊ တောင်သမန် ကျောင်းတိုက် ဆရာတော် ဦးကသဝါဘိဝံသတို့ထံ ငယ်၊ လတ်၊ ကြီး၊ စာချတန်း စာပေပရိယတ္တိများကို သင်ကြားဆည်းပူး ခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၁၅) ၁၉၆၂၊ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၇၊ ခုနှစ်ထိ ဆရာတော် သက်တော် (၂၅)နှစ် ရဟန်း (၅)ဝါရပြီးမှာ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပခုက္ကူခရိုင်၊ ရေစကြိုမြို့နယ်၊ ရှင်မတောင်အရပ် တောရကျောင်းသို့ တောထွက်ခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၁၆) နောက် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပခုက္ကူခရိုင်၊ မြိုင်မြို့နယ်၊ ခေါင်းကွဲကျေး ရွာအနီး **“အရွက်မကြွေတောရကျောင်း”**သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပါတယ်။ နောက် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းမြို့နယ်၊ မင်းကွန်းတောင်ရိုး စံတော်မူတောင် သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ တောရကျောင်းမှာပဲ သီတင်းသုံးနေထိုင်ကာ ပဋိပတ္တိအလုပ် ကို အားထုတ်နေခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၁၇) ဒီလိုနေရင်း တစ်နေ့မှာ ကိုယ့်မှာ ငြိမ်းချမ်းနေလို့ ကိုယ်ရထားတဲ့ တရားကို ကိုယ်တိုင် စစ်ဆေးကြည့်မိပြီး ကိုယ်ရတဲ့ ကိုယ်တွေ့တရားဟာ တကယ် တရားဟုတ် မဟုတ်၊ သူများတွေ တရားပြရိပ်သာကြီးငယ် တည်ထောင်ပြီး တရားပြနေကြသူတွေ ရထားတဲ့တရားနှင့် တူမတူ နှိုင်းယှဉ်ပြီး တိုက်စစ်ကြည့်ချင်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာလို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ တရားရတယ်လို့ ထင်ရှားကျော်ကြားကြတဲ့ ဆရာတော်တွေထံ ချဉ်းကပ်ပြီး တရားတိုက်

စစ်ဆေးကြည့်တာလည်း လုပ်ခဲ့တယ်။

♣ (၁၈) အဲဒီလို တိုက်စစ်ဆေးကြည့်ရာမှာလည်း ရည်ရွယ်ချက်(၃)ချက်ထားပြီး မေးမြန်း လျှောက်ထားခဲ့တယ်။

၁။ အချက်က “တရားလုပ်ငန်းရဲ့ ပန်းတိုင် ဘာဖြစ်တယ်” ဆိုတာသိရတဲ့ အထိ ပေါ်ဖို့ မေးမြန်းစစ်ဆေးလျှောက်ထားမယ်။

၂။ အချက်က “အဲဒီဆရာတော်တွေရဲ့ဟောပြောချက်တွေဟာ ဗုဒ္ဓဟောပြောချက်ဒေသနာအစဉ်နဲ့ ကွာဟနေလျှင် ဘာကြောင့်ကွာဟနေသလဲ” သိအောင်မေးမြန်း စစ်ဆေးလျှောက်ထားမယ်။

၃။ အချက်က “ရလဒ်တွေဟာ လောကလူသား လူ့အဖွဲ့အစည်း အနေနဲ့ ဘယ်လို အသုံးကျသလဲ” ဆိုတာ သိအောင်မေးမြန်း စစ်ဆေးလျှောက်ထား မယ်လို့ရည် ရွယ်ချက်ထားပြီး “တရားရနေ ကြတယ်လို့ ထင်ရှားကျော်ကြားကြတဲ့ဆရာတော်” တွေထံ ချဉ်းကပ်မေးမြန်း ခဲ့တယ်။

♣ (၁၉) အဲဒီအချက်(၃)ချက်မှာ တစ်ချက်ဖြစ်စေ၊ နှစ်ချက်ဖြစ်စေ ချွတ်ယွင်းနေတာ တွေ့လျှင် အဲဒီတရားကို ဆက်မလုပ်ဘူးလို့လည်း ဆုံးဖြတ်ထားတယ်။ တရားလုပ်ငန်းရဲ့ပန်းတိုင် မဖော်နိုင်လျှင်ဖြစ်ဖြစ်၊ အဲဒီပန်းတိုင်ဟာ ဗုဒ္ဓဟောပြော ချက်ဒေသနာအစဉ်နဲ့ ဆန့်ကျင်နေလျှင်ဖြစ်ဖြစ်၊ လက်တွေ့မျက်မှောက်ဘဝမှာ ဘာမှ အသုံးချမရဘူးဆိုရင် ဖြစ်ဖြစ် မလိုလားလို့ အဲဒီလို ဆုံးဖြတ်ရခြင်း ဖြစ်တယ်။

♣ (၂၀) ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ချဉ်းကပ်ပြီးမေးမြန်းခံရတဲ့ ဆရာတော်တွေကတော့ စစ်ကိုင်း ပရက္ကမဆရာတော်၊ ဉာဏစာဂီ ဆရာတော်၊ မိုးကုတ် ဆရာတော်၊ ကျောက်သင်္ဘောဆရာတော်၊ ဝေဘူဆရာတော်၊ သဲအင်းဂူဆရာတော်၊ သန်လျင် တောရ ဆရာတော်၊ တောင်တွင်းကြီးဆရာတော်ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဆရာတော်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဆရာတော်တွေရထားလို့ ဟောပြောတဲ့တရား တွေကို တိုက်စစ်ဆေး ကြည့်ခဲ့တယ်။

♣ (၂၁) အဲဒီလိုတိုက်စစ်ဆေးကြည့်တာလုပ်တော့-

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

“သူတို့တွေ ရနေကြတာဟာလည်း တရားမဟုတ်သလို ကိုယ်ရနေတာ ဟာလည်း တရားမဟုတ်ဘူး”ဆိုတာ သိခွင့်ရခဲ့တယ်။

- ♣ (၂၂) ဆရာတော်ဟာ “သူများတွေရနေကြတာဟာလည်း တရားမဟုတ်သလို ကိုယ်ရနေတာဟာလည်း တရား မဟုတ်ဘူး”ဆိုတာ သိခွင့်ရသွားတော့ “တရားဆိုတာဘာလဲ” သိဖို့ သံဃာတော်တွေထံ ချဉ်းကပ်မေးမြန်းခဲ့ပြီးပြီ။
- ♣ (၂၃) နောက်ဆုံးမေးစရာတစ်ခုပဲ ကျန်တော့တယ်။ အဲဒါကတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောပြောချက်တွေဆီ ပြန်ချဉ်းကပ်ပြီး ဗုဒ္ဓဟောပြောချက်တွေကို ဆက်စပ် ကြည့်ဖို့ပဲလို့ စိတ်ကူးရခဲ့တယ်။
- ♣ (၂၄) ဒီလောက်ဆိုလျှင် ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏဟာ ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလဲ မေးတာအတွက် အဖြေသိနိုင်လောက်ပြီ ထင်ပါတယ်။
- ♣ (၂၅) ၁၉၆၇၊ ခုနှစ် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပခုက္ကူခရိုင်၊ မြိုင်မြို့နယ်၊ ခေါင်းကွဲ ကျေးရွာအနီး “အရွက်မကြွေတော့ရကျောင်း”မှာ အရိယသစ္စာတရားကို သိမြင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်လို့ ဝန်ခံပြောဆိုခဲ့တာကြောင့် ဓမ္မဝိဟာရီဆရာတော် ဦးဉာဏဟာ ဘယ်တုန်းက တရားသိမြင်ခဲ့ ပါတယ်လို့ ဝန်ခံပြောဆိုခဲ့တာလဲ မေးတာအတွက်လည်း အဖြေသိနိုင်လောက်ပါပြီ။
- ♣ (၂၆) ၁၉၅၈၊ ခုနှစ် မေလ ၂၀ ရက်မှ ၁၉၈၃၊ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၉ ရက်နေ့ထိ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏဟာ အဝါရောင်ဝတ် ထေရ ဝါဒထဲမှာ ရဟန်းဝါ(၂၅)ဝါထိ နေထိုင်ခဲ့တယ်။
- ♣ (၂၇) ၁၉၈၃၊ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့မှစ၍ မိုးပြာရောင်ဝတ်ကာ ဓမ္မဝိဟာရီ (တရားအနက်အတ္ထတွေကို သိပြီး တရားနဲ့နေသူ) အဖြစ်ဖြင့် ယနေ့အချိန်အထိ ဗုဒ္ဓဟောပြောချက် အရိယသစ္စာတရားတွေနဲ့ စပ်တဲ့အကြောင်း အရာတွေကိုပဲ သူ့ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ဟောပြော ရေးသား လမ်းညွှန် တာတွေကိုသာတစိုက်မတ်မတ် မလျှော့သောခွဲနဲ့ အားထုတ်နေ ခဲ့ပါတယ်။
- ♣ (၂၈) ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏရဲ့ ဟောပြောချက်အသံဖိုင် တရားပုဒ် ပေါင်း (၁၀၀၀)ကျော်ထိ ရှိပါတယ်။ ကိုယ်တိုင် သိမြင်တဲ့ဒဿနဖြင့် ရေးသားပြီး

စာအုပ်ပေါင်း(၆၀)ကျော် စာမျက်နှာပေါင်း (၁၁၅၀၀)ကျော်ထိ ရှိနေပါပြီ။

♣ (၂၉) နောက် ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏဟာ-

“လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း လူသားလောက လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီး အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ကာ ငြိမ်းချမ်း သာယာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ ဗုဒ္ဓဟော ပြောချက် အရိယသစ္စာတရားတွေနဲ့စပ်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေကိုပဲ ဟောပြောရေး သားခဲ့တယ်”

♣ (၃၀) ဒါကြောင့် ယခင် စစ်အစိုးရလက်ထက်က ပုဒ်မတွေ အမျိုးမျိုးတပ်ပြီး

- (၁၉၈၃)ခုနှစ်မှာ ထောင်ဒဏ်(၅)နှစ်၊
- (၁၉၉၁) ခုနှစ်မှာ ထောင်ဒဏ် (၁၀)နှစ်၊
- (၂၀၁၀) ခုနှစ်မှာ ထောင်ဒဏ် (၂၀)နှစ် မတရား အချခံရတာအပြင်
- ဆရာတော်ရဲ့ ဒကာ ဒကာမ ဂေါပကတွေထံမှ အမတအလှူငွေ သိန်း(၂၀၀)ကျော်နဲ့
- ရန်ကုန် မြောက်ဥက္ကလာပ မိုးပြာခြံ၊
- ပဲခူး(၁၀)မိုင်ကုန်း အရိယဥယျာဉ်ခြံ၊
- မန္တလေးရန်ကင်းတောင်ခြေ မိုးပြာခြံတို့ကိုပါ ယနေ့အချိန်ထိ သိမ်းဆည်းချိတ် ပိတ်ထားတာ ခံနေရပါတယ်။

♣ (၃၁) ဒါတွေကတော့ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ဦးဉာဏဟာ သူ့ဘဝ တစ် လျှောက်လုံး ဘာတွေလုပ်လို့ ဘာတွေဖြစ်နေတာလဲ မေးတာအတွက် အဖြေကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး ပြောပြလိုက်ပါတယ်။ အကျယ်သိလိုပါက ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော်ရဲ့ ဟောပြောရေးသားချက်၊(MP 3အသံဖိုင်၊ VIDEO ဖိုင်တွေကို www.ariyadhamma.org ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မဝိဟာရီ ဆရာတော် ရှင်ဉာဏ၏ တရားတော်များ Page)မှာ ဝင်ရောက် လေ့လာဆည်းပူး မှတ်သား နိုင်ကြစေရန် ပရိသတ်ကို မိတ်ဆက်ပေးတဲ့အနေနဲ့ အသိပေးလိုက်ပါတယ်။

အရိယသစ္စာ သာသနာ ရောင်ဝါနေသို့ထွန်းပါစေ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝတ်ရုံစဉ်

- ၁။ ဘုရားရှင်မြတ်၊ ဆည်းကပ်သူငါ။
 ကြောက်မက်နှစ်ပါး၊ ရှောင်ရှားမပါ။
 ရှင်တော်စကား၊ နာ နားလည်ခါ။
 သာဝက၊ အရိယဖြစ်စေငှာ။
- ၂။ ဘုရားတရား၊ များပြားထွေလာ၊
 ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း၊ ရှစ်သောင်းလွန်စွာ၊
 ဘယ်လောက်များလည်း၊ လေးပါးအရိယာ၊
 မြတ်သစွာ၊ ရှင်းပြနိုင်ဖို့သာ။
- ၃။ အရိယသစ္စ၊ လေးဝဓမ္မာ၊
 ဒုက္ခ၊သမုဒယ၊ နိရောဓ၊မဂ္ဂါ၊
 လူမလုပ်ကောင်း၊ လုပ်ကြောင်းဆင့်လာ၊
 လွတ်ငြိမ်းချမ်း၊ လွတ်လမ်း၊ နက်လေးဖြာ။
- ၄။ ဘုရားညွှန်ပြ၊ အရိယသစ္စာ၊
 မလုပ်ကောင်းနှင့်၊ လုပ်ကြောင်းဘယ်ဟာ၊
 မသိငြိမ်းချမ်း၊ လွတ်လမ်းလည်းပါ၊
 ချို့မကြား၊ ဘုရားမမြင်ရာ။
- ၄။ ဘုရားမသိ၊ တပည့်သာဝက၊
 သူ့ဘာသာတွင်း၊ ရလီးဂျင်းနေရာ၊
 ကြောက်မက်မြှောက်ရေး၊ မြော်တွေးကွယ်ကာ၊
 ဝါဒမဲ့၊ ကျွန်ရဲ့အလုပ်သာ။

- ၅။ နတ်သိမနိုး၊ နတ်ကိုးပမာ၊
အကြောက်အမက်၊ ကြောက်လျက်မြော်ကာ၊
ရလီးဂျင်းမိုး၊ ကျွန်တွင်းဝင်ခါ၊
ရှင်ကြီးအောက်၊ သားပေါက်-ကိုယ်ဖန်တာ။
- ၆။ သစ္စာမရ၊ ဘုရားသာဝကာ၊
နတ်ကိုးသူလား၊ မခြားတူစွာ၊
ကိုးသာကိုးရ၊ ကျိုးကဗလာ၊
မကိုးထက်၊ ကျိုးချက် သူနစ်နာ။
- ၇။ ဘီလူး၊ သရဲ၊ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊
စွဲမှီဖြစ်ကြ၊ ဒေဝ၊ ဗြဟ္မာ၊
စွဲကျွတ်လူသား၊ ဖြစ်ပွားစိမ့်ငှာ၊
အရိယ၊ သစ္စဟောမြတ်စွာ။
- ၈။ အာဏာစီးပွား၊ ကျော်ကြားဂုဏ်ဝါ၊
သူ၊ ငါကြိုးစား၊ ဖြစ်ပွားဝေဖြာ၊
လူလုပ်ဖြစ်ပွား၊ သူများမပါ၊
ဒါ-တမ်းတ၊ ဗုဒ္ဓ မကိုးရာ။
- ၉။ လွတ်လပ်ဖို့တွက်၊ ခဲခက်လူမှာ၊
လွတ်လပ်လိုရေး၊ မျှော်တွေးရည်ခါ၊
လွတ်လပ်မှုပြ၊ အရိယသစ္စာ၊
သာဝက၊ နာရ မြတ်ဗုဒ္ဓါ။
- ၁၀။ ကံ၊ သံသာရ၊ သတ္တ၊ ဒုက္ခာ၊
ယင်းကိုသိကြ၊ အရိယမဂ္ဂါ၊
အသိဖြစ်ပွား၊ ဖယ်ရှားသမုဒယာ၊
သံသာရ၊ လွတ်က နိရောဓာ။
- ၁၁။ သိခံ သတ္တ၊ သံသာရဒုက္ခာ၊

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

သိမြင်ယွင်းမှား၊ ဖြစ်ပွားမိစ္ဆာ၊
ယင်းကိုသိပွား၊ လွဲမှားမဂ္ဂ၊
မလွတ်ကြ၊ ဒုက္ခ ဝဲလှည့်ရာ။

၁၂။ အသိခံရ၊ သံသာရဒုက္ခ၊
သိမြင်မှန်ရေး၊ ညွှန်ပေးမြတ်စွာ၊
ပဋိစ္စလုပ်၊ သမုပ္ပါဒါ၊
ကံဒုက္ခ၊ သတ္တ၊ သံသရာ။

၁၃။ ကိလေစွဲက၊ ကမ္မပြုရာ၊
ကံကိုစွဲလျက်၊ ဝိပါက်ဖြစ်လာ၊
ဝိပါက်စွဲမှီ၊ ဖြစ်ကိလေသာ၊
ပဋိစ္စ၊ သမ ဥပ္ပါဒါ။

၁၄။ ကိလေတရား၊ ဖြစ်ပွားတဲ့ခါ၊
အကြောင်းမဲ့များ၊ ဖြစ်ပွားမလာ၊
ကိုယ်ကြောင့်သူ့ကြောင့်၊ အမှောင်မပါ၊
ဝိပါက်ကျိုး၊ ဖြစ်မျိုးကိလေသာ။

၁၅။ ပြုကံတရား၊ ဖြစ်ပွားတဲ့ခါ၊
အကြောင်းမဲ့များ၊ ဖြစ်ပွားမလာ၊
ကိုယ်ကြောင့်သူ့ကြောင့်၊ အမှောင်မပါ၊
ကိလေကျိုး၊ ဖြစ်မျိုး-ကမ္မသာ။

၁၆။ ဝိပါက်တရား၊ ဖြစ်ပွားတဲ့ခါ၊
အကြောင်းမဲ့များ၊ ဖြစ်ပွားမလာ၊
ကိုယ်ကြောင့်သူ့ကြောင့်၊ အမှောင်မပါ၊
ပြုကံကျိုး၊ ဖြစ်မျိုး-ဝိပါကာ။

၁၇။ ဝဋ်ဇာတ်သုံးပါး၊ ဖြစ်ပွားကြရာ၊
အကြောင်းမဲ့များ၊ ဖြစ်ပွားမလာ၊

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၈၁

- ကိုယ်၊သူ ကြောင်းရင်း၊ အလျဉ်းမပါ၊
ဝဋ်တရား၊ အခြား ဝဋ်ကြောင့်သာ။
- ၁၈။ ဝဋ်ကြောင့်ဝဋ်များ၊ ဖြစ်ပွားတဲ့ခါ၊
ငါလုပ်၊သူလုပ်၊ မဟုတ်သေချာ၊
တစ်ခုမှီထောက်၊ ဖြစ်ရောက်ပေါက်လာ၊
ဝဋ်တရား၊ လူမှား မယူရာ။
- ၁၉။ ဘုရားတရား၊ ထင်ရှားသိရာ၊
လူမှာဖြစ်ကြ၊ ဝဋ်ကလွတ်ရာ၊
လူ၌ဖြစ်ပွား၊ ဝဋ်များဒုက္ခ၊
ဝဋ်လည်ကျွတ်၊ နှစ်ရပ်လူမပါ။
- ၂၀။ အဝိဇ္ဇာစ၊ တဏှာ၊ဥပါဒါ၊
ကိလေသဝဋ်၊ သုံးရပ်အင်္ဂါ၊
သင်္ခါရနှင့်၊ ဘဝနှစ်ဖြာ၊
ကမ္မဝဋ်၊ နှစ်ရပ် အင်္ဂါလား။
- ၂၁။ ဝိညာဉ်၊နာမ်ရုပ်၊ သဠယတနာ၊
ဖဿာ၊ဝေဒနာ၊ ငါးဝအင်္ဂါ၊
ဇာတိ၊ဇရ၊ မရဏနှစ်ဖြာ၊
ဝိပါက၊ ဝဋ်ရ-ခွန်အင်္ဂါ။
- ၂၂။ ဝဋ်သုံးရပ်ဖြစ်၊ ဆယ်နှစ်အင်္ဂါ၊
သံသရာနှစ်ရပ်၊ လည်ပတ်ပြရာ၊
ရှေ့ဝဋ်လည်ပတ်၊ နောက်ဝဋ်အင်္ဂါ၊
နောက်ဝဋ်ထဲ၊ ရှေ့လည်းပါသည်သာ။
- ၂၃။ အဝိဇ္ဇာနက်၊ ကောက်ချက်ယူရာ၊
မသိနက်များ၊ စကားကလာ၊
ပရမတ်၊သမုတိ၊ မသိမပါ။

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

အရိယ၊ ဒုက္ခ-မသိသာ။

၂၄။ အရိယသစ္စ၊ လေးဝဟောရာ၊

သိ-ပယ်-ဆိုက်-ပွား၊ လေးပါးကိစ္စ၊

သိဖွယ်ဒုက္ခ၊ အရိယသစ္စ၊

ဒါမသိ၊ ယူဘိ-အဝိဇ္ဇာ။

၂၅။ ဒုက္ခအရိယ၊ ကိစ္စဆိုရာ၊

ကံ,ကံကျိုး,ကြောင်း၊ လှည့်ပြောင်းလည်ခါ၊

လူကိုလဲ့ချ၊ သတ္တပေါ်လာ၊

သည်သတ္တ၊ လက္ခဏ သိဖွယ်သာ။

၂၆။ သတ္တလက္ခဏ၊ အနိစ္စ,ဒုက္ခ၊

အနတ္တလို့၊ သုံးဝမှတ်ရာ၊

ပျက်စီး,ဆိုးဝါး၊ နှစ်သားကင်းကွာ၊

ဒါ သိမှား၊ ဖြစ်ပွား အဝိဇ္ဇာ။

၂၇။ အသိမှားကြောင့်၊ လုပ်အားလွန်ခါ၊

ကိုယ်မှု,နှုတ်မှု၊ စိတ်မှုသုံးဖြာ၊ လူလုပ်မကောင်း၊

လုပ်ကောင်းလုပ်ခါ၊ အပြုမှား၊

ဖြစ်ပွား သင်္ခါရာ။

၂၈။ လူလုပ်မကောင်း၊ လုပ်ကောင်းလုပ်ရာ၊

လူမမြင်ဘဲ၊ ထင်စွဲလုပ်လာ၊

ရူပါရူပ၊ ကာမမှုသာ၊ သင်္ခါရ၊ အရ သိထိုက်စွာ။

၂၉။ ရူပါရူပ၊ ကာမမှုမှာ၊

အဆိုးအကောင်း၊ နှစ်ကြောင်းထွေလာ၊

အကောင်းဆိုလဲ၊ ဆိုးထဲဝင်ပါ၊

သင်္ခါရ၊ အရ-ဇာတ်ကွဲခါ။

၃၀။ လူမမြင်ဘဲ၊ ထင်စွဲမြင်ရာ၊

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၈၃

- ဘဝ-လူပြု၊ လူ-ဟု ယူခါ၊
ဘဝအလိုက်၊ အထိုက်တုံ့ရာ၊
သင်္ခါရ၊ ဘဝ-ဘုံသုံးဖြာ။
- ၃၁။ သင်္ခါရကြောင့်၊ ဖြစ်ရ ဝိညာ၊
ကျူးလွန်စိတ်သား၊ မခြားတူစွာ၊
အာရုံကာလ၊ ခြားကြရုံသာ၊
ဝိပါက၊ အရ-ဝိညာဏာ။
- ၃၂။ ဝိညာဏ်တရား၊ ညာဉ်ထားခေါ်ရာ၊
ညာဉ်ကောင်းညာဉ်ဆိုး၊ ကောင်းဆိုးဝိညာ၊
ဘွင်ကျ၊မကျ၊ ဝိညာမည်သာ၊
စိတ်ဆိုးကောင်း၊ ခေါ်ကြောင်း ဝိညာဏာ။
- ၃၃။ ကံ၊သင်္ခါရ၊ အရ ဝိညာ၊
ဝိပါကအရ၊ ဖြစ်ကြဝိညာ၊
ကံအကျိုးနဲ့၊ ကံမျိုးဝိညာ၊
သဒိသ၊ တူကြ စိတ်ဝိညာ။
- ၃၄။ ကံ၊ဝိပါက၊ ဖြစ်ကြဝိညာ၊
ကံအာရုံရှိ(ချုပ်)၊ မရှိ(မချုပ်)ဝိပါ၊
ကံကျိုးနှစ်ဝ၊ တူစွာဝိညာ၊
အာရုံပြောင်း၊ မပြောင်း ကံကျိုးမှာ။
- ၃၅။ ဝိညာဉ်ကြောင့်လုပ်၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ရာ၊
ဝိညာဉ်သဟဇ၊ နာမရူပါ၊
ဝိညာဉ်သီးထုပ်၊ နာမ်ရုပ်မပါ၊
နာမ်ရုပ်များ၊ မှတ်သား သိဖို့ရာ။
- ၃၆။ နာမ်ရုပ်ကြောင်းချ၊ သဠာယတနာ၊
အာရုံခံပြု၊ ခြောက်ခုဒွါရာ၊

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

နာမ်ရုပ်တူကွ၊ ဖြစ်ကြဒွါရာ၊
အာယတန၊ သဠ-သိမြင်ပါ။

၃၇။ ဒွါရစ္စပြု၊ ဖြစ်မှုဖဿာ၊
အာရုံဒွါရ၊ ဆုံကြထိခါ၊
မျက်စိ၊ အဆင်း၊ တစ်ရှဉ်းဆုံရာ၊
အာယတန၊ တူကွ ဖြစ်ဖဿာ။

၃၈။ ဖဿကြောင်းချ၊ ဖြစ်ရဝေဒနာ၊
သိဖွယ်ရုပ်ရုပ်၊ ယုတ်မြတ်သိခါ၊
ယင်းဝေဒန၊ သဟဇ ဖဿာ၊
ဝေဒန၊ အရ-သိအပ်စွာ။

၃၉။ ဝေဒနာ၊ ဖဿ၊ သဠယတနာ၊
နာမရူပ၊ ဝိညာဉ်းဖြာ၊
သင်္ခါရပြတ်၊ အလွတ်ဖြစ်ရာ၊
နိရောဓ၊ မရ-ပဋိစ္စာ။

၄၀။ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠယတနာ၊
ဖဿ၊ ဝေဒန၊ ပဋိစ္စပြီးခါ၊
တွေ့ထိခံစား၊ လွမ်းပွားမွတ်ဆာ၊
ဒါတွေဖြစ်၊ စွဲနစ် ခေါ်တဏှာ။

၄၁။ တဏှာ ပဋိစ္စ၊ ဥပဒါနာ၊
ယူသည်းယူစွဲ၊ လွန်ကဲယူရာ၊
ရှေးအာရုံရ၊ တူပြုထင်ခါ၊
ဖြစ်ပေါ်ကြ၊ ဥပအာဒါနာ။

၄၂။ ဥပါဒါန်ကြောင်းချ၊ ဘဝဖြစ်ရာ၊
ကံ၊ သင်္ခါရ၊ ဘဝမည်စွာ၊
အကောင်၊ အဖြစ်၊ အသစ်ဖြစ်ခါ၊

ဓမ္မဝိဟာရီ အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၈၅

- သူ့ဟာခိုး၊ သူခိုး ဖြစ်ဘဝါ။
၄၃။ ဘဝကြောင်းရှိ၊ ဇာတိဖြစ်လာ၊
ဝိညာဉ်စသား၊ ငါးပါးအင်္ဂါ၊
ပြုတူဖြစ်များ၊ ထင်ရှားပေါ်ရာ၊
ခေါ်ဇာတိ၊ မည်ရှိ မှတ်သညာ။
- ၄၄။ ဇာတိကြောင်းချ၊ သမုပ္ပါပေါ်ရာ၊
ဇရာ၊မရဏ၊ ငါးဝအင်္ဂါ၊ ပြုတူဖြစ်ချက်၊
ယွင်းပျက်ရောက်လာ၊ မရဏ၊ ဇရ-မည်တွင်စွာ။
- ၄၅။ ကံပြုခဲ့ချက်၊ ဖြစ်ပျက်တူစွာ၊
ဝိညာဉ်အစ၊ ဝေဒနာပေါ်ရာ၊
ပေါ်လာခဲ့ချက်၊ ယွင်းပျက်မှုပါ၊
ပြန်ဆာဘိ၊ မသိ-ပြန်ပေါ်လာ။
- ၄၆။ ဆာလောင်၊မသိ၊ ယူမိပြင်းစွာ၊
ကိလေဝဋ်များ၊ သုံးပါးအင်္ဂါ၊
သင်္ခါရ၊ဘဝ၊ ကမ္မနှစ်ဖြာ၊
ကြွင်းခုနစ်၊ ဝဋ်ဖြစ် ဝိပါကံသာ။
- ၄၇။ ဝဋ်ထိုက်တရား၊ တစ်ပါးဖြစ်ရာ၊
ကျန်ဝဋ်ထိုက်များ၊ နောက်ပါးမြဲပါ၊
ကိလေ၊ကံဝဋ်၊ ကျိုးဝဋ်ဝိပါ၊
ဝဋ်သုံးခု၊ လည်မှုသံသရာ။
- ၄၈။ ကိလေကြောင်းချ၊ ကမ္မဖြစ်ရာ၊
ကံကြောင်းဖြစ်ချက်၊ ဝိပါကံပေါ်လာ၊
ဝိပါကံကြောင်းရှိ၊ ဖြစ်ကိလေသာ၊
လူ-မရ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ။
- ၄၉။ ဝဋ်ဓာတ်သုံးဝ၊ လည်ကြလေရာ၊

ကံကြမ္မာဆိုး လွတ်လမ်းဆိုသည်မှာ

ငါ-ပြုသူ-ပြု၊ လူမှုမပါ၊
 တစ်ဝဋ်ကြောင်းထား၊ ဝဋ်များဖြစ်ခါ၊
 လူမှာစွပ်၊ သုံးဝဋ်-စက်သံသာ။
 ၅၀။ ဝဋ်ထိုက်ဓမ္မ၊ တိကျသိခါ၊
 ဝဋ်ဟာဝန်ထုပ်၊ သိမ်းချုပ်မြင်လာ၊
 ဝန်ထမ်းသမား၊ လူများသေချာ၊
 လူပေါ်မှ၊ ဝန်ချ-ဝဋ်ချွတ်ရာ။
 ၅၁။ လူမှဝဋ်များ၊ ကျွတ်သွားသောခါ၊
 လွတ်လပ်မှုများ၊ ထင်ရှားဆိုက်ရာ၊
 လွတ်လပ်သူစစ်၊ ရောက်ဖြစ်ချိန်မှာ၊
 ဆောင်ကိစ္စ၊ ပြီးကြ တို့သူငါ။
 ပြီး၏။

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ
 ၁၃၆၃ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း ၉ ရက်
 ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ‘ကမ္မဝါဒ’ ဖြစ်

- ♣ (၁) နောက်ပြီးတော့လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိတယ်ဆိုတာဟာ ကံ၊ ကံရဲ့ အကြောင်း၊ အကျိုးကို သိတာပဲ။ အဲဒါတွေကို သိမှ “ကမ္မဝါဒ” ကို သိတာ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၂) ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ “ကမ္မဝါဒ” ပဲ ဖြစ်တယ်ဆိုတော့ “ကမ္မဝါဒ” ကို သိတာ ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို သိတာပါပဲ။ ဒါကို သိတာဟာလည်း ဗုဒ္ဓကို သိတာပဲ။
- ♣ (၃) အဲဒီ “ကမ္မဝါဒ” ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားက ပြတယ်ဆိုတော့ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တရားဆိုတာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒကို ပြတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ဒေသနာပဲ ဖြစ်တယ်။
- ♣ (၄) နောက်နှောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာတွေဟာ “ကမ္မဝါဒ” နှင့်စပ်ပြီး အမှန်အကန် မသိနိုင်အောင် ရှိနေကြတယ်။ သူတို့တွေဟာ “ကံ” ကိုလည်း မသိကြတော့ သူတွေ ဖြစ်နေကြတယ်။
- ♣ (၅) **“ကံထမ်းလာတာ မမြင်ရဘူး၊ လုံ့ထမ်းလာတာပဲ မြင်ရတယ်”** ဆိုတဲ့ စကား၊ **“ကံယုံလို့ ဆူးပုံမနင်းနဲ့”** ဆိုတဲ့စကား အစရှိတာတွေကို ပြောလာကြတယ်ဆိုတော့ ဒါတွေဟာ “ကံ” ကို မသိကြဘူးဆိုတာ ဖော် ပြချက်တွေပဲ။ (စာ- ၆: ၆၄)

